

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ (2005)
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Murat AKKUŞ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Servet KARABAĞ

ANKARA 2008

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Murat Akkuş'a ait “Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışma jürimiz tarafından Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(İmza)

Üye(TezDanışmanı)

.....

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

(İmza)

Üye

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

(İmza)

Üye

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

(İmza)

Üye

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

ÖNSÖZ

Bu araştırma ile Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi yapılmıştır. Programın ülke genelinde uygulamaya alındığı öğretim yılının ardından öğretmenlerin programa ilişkin görüşleri alınmış, programın geliştirilmesi ve verimliliğinin artırılması için bu görüşler doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde değerli öneri ve görüşleriyle her türlü bilimsel yardımda bulunan ve sürekli ilgilenen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Servet Karabağ'a teşekkürlerimi sunarım.

Lisans öğrenimim, öğretmenlik mesleğim ve araştırmam boyunca yetişmemi sağlayan, her türlü yardımı esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Bülent Aksoy'a teşekkürü bir borç bilirim.

Uygulama sırasında bana yardımcı olan tüm meslektaşlarıma teşekkür ederim. Beni her zaman destekleyen, bana inanan ve teşvik eden babam Faruk Akkuş'a kardeşim Hasan Akkuş'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, lisans ve yüksek lisans öğrenimimde yetişmemi sağlayan Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü Hocalarına teşekkürlerimi sunarım.

Murat AKKUŞ

Ankara- 2008

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİMDALI**

**COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ (2005)
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Murat AKKUŞ**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Servet KARABAĞ**

ANKARA 2008

ÖZET

Bu tez, 2005 Eğitim Öğretim yılında uygulamaya konulan Coğrafya Dersi Öğretim Programının öğretmenler tarafından nasıl değerlendirildiğini belirlemek amacıyla yapılmış bir araştırmayı kapsamaktadır.

Araştırma 2007-2008 eğitim öğretim yılında Ankara, Adana, Balıkesir, Burdur, Elazığ, Hakkari, Isparta, Karaman, Konya, Mersin, İstanbul illerinden tesadüfi yöntemlerle seçilen ortaöğretim kurumlarında görev yapan 237 öğretmen üzerinde yapılmıştır.

Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesine yönelik anket geliştirilmiştir. Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) amaçlarına, içeriğine, yöntemine, ölçme ve değerlendirme öğelerine ilişkin veriler anketle toplanmıştır.

Öğretmenlerin maddeler hakkındaki görüşlerinin sonucunda elde edilen puanların ayrı ayrı aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Görüşler “t” testi ile test edilmiştir. İki den fazla grupların ortalamaları arasındaki farkın ortaya çıkarılabilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) test tekniğinden faydalanılmıştır. “P” değerinin manidar olduğu durumlarda farkın kaynağını belirlemek amacıyla Sheffe tekniği uygulanmıştır, ayrıca sıralama ölçeği kullanılmış ve sıralamaların yapılmasında ağırlıklı puan yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada en az hata payı 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Dersi Öğretim Programı, Program Değerlendirmesi.

Sayfa Adedi:102

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Servet KARABAĞ

GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCES EDUCATION
GEOGRAPHY SCIENCE

**ASSESSMENT OF GEOGRAPHY CLASS TEACHING PROGRAM (2005)
BASED ON TEACHERS' VIEWS**

M.SC. THESIS

By Prepare
Murat AKKUS

Consultant Of The Thesis

Associate Professor Servet KARABAĞ

ANKARA-2008

ABSTRACT

This dissertation covers a research conducted with an eye to probing teachers' perception of Geography Class Teaching Program Launched in 2005 School Year.

The research was conducted on 237 teachers working at secondary schools selected randomly from cities of Ankara, Adana, Balıkesir, Burdur, Elazığ, Hakkari, Isparta, Karaman, Konya, Mersin and Istanbul in 2007-2008 school year.

A questionnaire was developed to Assess Geography Class Teaching Program (2005) Based on Teachers' Views. Data in relation to objectives, contents, method, measurement and assessment elements of Geography Class Teaching Program were gathered by way of questionnaire.

Means and standard deviations of points obtained after getting teachers' views about items were calculated individually. Views were tested by "t" test. Unidirectional variance analysis (ANOVA) was used to identify the difference between the averages of more than two groups. For cases where "P" value is significant, (Sheffe) technique was used to identify the underlying reason for such difference. Besides, ordinal scale was used and weighted point method was adopted to make the rankings. Minimum error allowance in this research was taken as 0.05.

Keywords: Geography Class Teaching Program, Program Assessment, Teaching Program

Number of Pages:102

Dissertation Leader: Associate Professor Servet KARABAĞ

İÇİNDEKİLER

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLOLAR LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR VE SEMBOLLER.....	xii

I. BÖLÜM

PROBLEM DURUMU.....	1
1.1 Problem.....	2
1.2 Araştırmanın Amacı	4
1.3 Araştırmanın Önemi.....	4
1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5 Varsayımlar.....	5
1.6 Tanımlar.....	6

II. BÖLÜM

CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE COĞRAFYA ÖĞRETİM

PROGRAMLARININ ANALİZ EDİLMESİ.....	8
1. 1942 Coğrafya Öğretim Programı.....	8
2. 1957 Coğrafya Öğretim Programı	9
3. 1971 Coğrafya Dersi Öğretim Programı.....	10
4. 1973 Coğrafya Dersi Öğretim Programı.....	10
5. 1982 Coğrafya Dersi Öğretim programı.....	11
6. 1983 Coğrafya Dersi Öğretim Programı	11
7. 1992-1993 Coğrafya Dersi Öğretim Programı.....	12

8. Coğrafya Dersi Öğretim Programı (2005).....	13
--	----

III. BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	19
--------------------------	----

IV. BÖLÜM

1. YÖNTEM.....	21
1.1 Araştırmanın Modeli	27
1.2 Evren ve Örneklem.....	28
1.3 Veri Toplama Tekniği.....	28
1.4 Verilerin Analizi.....	29

V. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR.....	30
1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	30
1.1 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Amaçlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	30
1.2 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) İçeriğine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	33
1.3 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Yöntemine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	36
1.4 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Ölçme ve Değerlendirmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	45
1.5 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	50
2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	54
2.1 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı.....	54
3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	56

3.1 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre Farklılığı.....	56
4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	59
4. 1. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı.....	59
5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	62
5.1. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Değişkenine Göre Farklılığı.....	62
6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	64
6. 1Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Haftalık Ders Saati Değişkenine Göre Farklılığı.....	64
7.YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	67
7.1 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Hizmet-içi Kursu Katılma Durumu Değişkenine Göre Farklılığı.....	67

VI. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	70
A.SONUÇLAR.....	70
1.Programın Amaçlarına İlişkin sonuçlar.....	71
2.Programın İçeriğine İlişkin Sonuçlar.....	72
3.Programın Yöntemine İlişkin sonuçlar.....	72
4.Programın Ölçme ve Değerlendirmesine İlişkin Sonuçlar.....	75
5.Programın Geliştirilmesine İlişkin Sonuçlar.....	76
B. ÖNERİLER.....	77
KAYNAKÇA.....	81
EKLER.....	89

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa
1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	21
2. Öğretmenlerin Çalıştığı Kuruma Göre Dağılımı.....	22
3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı.....	23
4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programına Göre Dağılımı.....	24
5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Haftalık Ders Saatlerine Göre Dağılımı.....	25
6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin, Öğretmenliği Seçme Nedenlerine Göre Dağılımı.....	26
7. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Hizmet-içi Eğitim, Seminer, Kurs vb. Faaliyetlere Katılma Durumlarına Göre Dağılımı.....	26
8. Öğretmenlerin Katıldığı Kurs ve Seminerlerin Konusu ve Dağılımı.....	27
9. Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Amaçlarına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı.....	30
10. Coğrafya Dersi Öğretim Programı (2005) Orta Öğretim Amaçlarından Hangisini Yerine Getirmektedir İfadesine Öğretmenlerin Verdiği Cevapların Sıralaması.....	32
11. Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) İçeriğine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı.....	34
12. Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Yöntemine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı.....	36
13. Öğretmenlerin Coğrafya Öğretiminde Kullandığı Öğretim Metotlarının Kullanım Sıklığına Göre Sıralanması.....	38
14. Öğretmenlerin Coğrafya Dersinde Kullandığı Araç Gereçlerin Kullanım Sıklığına Göre Sıralanışı.....	41
15. Coğrafya Dersi Öğretim Programında (2005) Yer Alan Beceriler, Kavramlar, Değer ve Tutumlara Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı.....	43

16. Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Ölçme ve Değerlendirmesine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı.....	46
17. Öğretmenlerin Coğrafya Dersinde Öğrenci Başarısını En Çok Hangi Yöntemlerle Değerlendirdiklerinin Sıralanması.....	48
18. Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı.....	50
19. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programı (2005)Konusunda Başka Görüş ve Önerileri.....	53
20. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı için t-Testi Sonuçları.....	54
21. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	56
22. Kurum Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	58
23. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	59
24. Kıdem Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	61
25. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Değişkenine Göre Farklılığı için t-Testi Sonuçları.....	62
26. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Haftalık Ders Saati Değişkenine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	64
27. Haftalık Ders Saati Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	66
28. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Hizmet-içi Kursu Katılma Durumu Değişkenine Göre Farklılığı için t-Testi Sonuçları.....	67
29. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	95

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın Çatısı.....	16
--	----

KISALTMALAR VE SEMBOLLER

CDÖP: Coğrafya Dersi Öğretim Programı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TC: Türkiye Cumhuriyeti

TTK: Talim ve Terbiye Kurulu

I.BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

Günümüz dünyasında bilgiye verilen önem her geçen gün artmakta, bilgiyi üreten ve kullanan toplumlar hızla gelişme göstermektedir. Bilgiyi üretemeyen ve kullanamayan toplumlar ise gelişmiş dünyanın kendilerine verdikleriyle yetinmek zorunda kalmaktadırlar. Bir toplumun gelişmesi ve ileri gitmesi bilgiyi üreterek ve kullanarak daha büyük gelişmeleri sağlayan nesillerin yetiştirilmesine bağlıdır. Bu açıdan eğitim ve öğretim sürekli ileri giden toplumların vazgeçilmez vasıtalarıdır.

Dünya hızla değişmekte bilgi ve teknolojiye çok önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bu bakımdan ülkemiz insanların sürekli gelişen ve ilerleyen bilgi ve teknolojiyi kullanabilen bir niteliğe sahip olabilmesi için eğitim ve öğretim programlarının çağın gerektirdiği şekilde Türk milli eğitiminin hedefleri doğrultusunda geliştirilmesi vazgeçilemez bir zorunluluktur.

Türk insanının mekan ve mekana bağlı olay ve olguları doğru bir şekilde değerlendirmesi ve karşılaşılan problemlere nitelikli çözümler üretebilmesinde coğrafya öğretmenine önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle orta öğretim kurumlarında uygulanan coğrafya dersi öğretim programlarının gelişen teknoloji ve olanaklara göre sürekli olarak ihtiyaca cevap verebilir şekilde geliştirilmesi konusu önemlidir. Milli Eğitim Bakanlığı 2005 yılında coğrafya öğretimindeki mevcut eksiklikleri gidermek, yeni gelişmeleri yansıtmak, öğretim yöntemlerinde çeşitlilik sağlamak ve çağdaş bir coğrafya öğretiminin yapılması amacıyla yeni bir coğrafya dersi öğretim programını uygulamaya koymuştur.

Eğitimin temel öğelerini öğrenci, öğretmen fiziki ortam ve program oluşturmaktadır. Bu manada bu üç öğe eğitimin bel kemiğidir. Bu araştırma 2005 yılında uygulamaya konulan coğrafya dersi öğretim programını öğretmen görüşlerine göre değerlendirecek ve daha önceki araştırmalardan farklı olarak bu programla ilgili ilk çalışmalardandır. ‘‘Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirmesi’’ konulu araştırmada öğretmenlere uygulanan anketlerle öğretim programını coğrafya öğretmenlerinin nasıl değerlendirdikleri belirlenmiş ve program geliştirme çalışmalarına katkı sağlanmıştır.

Program geliştirme, katılım ve ekip çalışması gerektirir; bu yönden birlikte çalışma tekniklerinde beceri kazanmak önem taşır. Ayrıca, bütün ekip çalışmalarında olduğu gibi, etkin bir eşgüdüm vurgulanır. Birlikte yürütülen geliştirme çabalarında, bilimsel yaklaşımın egemen olması için katılanların rollerini yeniden yorumlamaları ve program geliştirme sürecine statü ve bilgileriyle orantılı olarak katkıda bulunmaları esastır. Program geliştirme operasyonel bir araştırma süreci gerektirir. Ayrıca ilgililerin araştırma süreçlerinde eğitilmeleri, deneysel yaklaşıma ilgi göstermeleri, sürekli eğitime inanmaları, aşırı bireysel ve kayıtsız olmamaları, yeni ve yaratıcı öğretim süreçlerine yer vermeleri program geliştirmenin başarısını etkileyen faktörlerdendir (Varış, 1996:16).

Bu bağlamda öğretmenlerin program geliştirmenin önemli öğelerinden birisi olduğu görülmektedir. Programların sınıflarda uygulamasından sorumlu olan öğretmenlerin sürecin işleyişi içerisinde karşılaştıkları sorunların tespiti son derece önemlidir. Öğretmenlerin görüşlerinin öğrenilmesi, dersin işlenişiyle ilgili önerilerinin dikkate alınması programın amaca ulaşmasında önemli bir unsurdur. Coğrafya dersi öğretim programının istenilen amaçlara ulaşması için coğrafya öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi coğrafya öğretimine önemli bir katkı sağlamıştır.

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Orta öğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenlerinin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri nedir?

ALT PROBLEMLER

- 1.Coğrafya öğretim programının amaçlarına, kapsamına, öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin öğretmen görüşleri nedir?
- 2.Coğrafya öğretim programının temel öğelerine (beceriler, kavramlar, değer ve tutumlar) yönelik öğretmen görüşleri nedir?
- 3.Coğrafya öğretim programının ölçme ve değerlendirme boyutuna yönelik öğretmen görüşleri nedir?
4. Coğrafya öğretmenlerinin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri, Cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Coğrafya öğretmenlerinin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri, Kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Coğrafya öğretmenlerinin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri, Mezun olunan program değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Coğrafya öğretmenlerinin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri, Haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Coğrafya öğretmenlerinin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri, Hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Coğrafya öğretiminin doğru bir şekilde yapılması, çağın gerektirdiği şekilde verilmesinde öğretmenlerin önemli rolleri vardır. Öğretim programını uygulayan öğretmen sınıfta programın etkililiğini ve verimliliğini kontrol eden kişi konumundadır. Bu araştırmada yapılan çalışmalarda 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında uygulamaya konulan Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) coğrafya öğretmenleri tarafından nasıl değerlendirildiğinin ortaya çıkarılması ve program geliştirme çalışmalarının en önemli öğelerinden biri olan öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Coğrafya öğretimi öğrencilerin yaşadıkları alandan başlayarak ülkemiz ve tüm dünya ile ilgili coğrafi bilinç kazanımlarını ve gelecekte bu kazanımlarını etkin bir şekilde kullanmalarını karşılaşılan sorunlara hızlı ve etkili çözümler üretmesini amaçlar. Coğrafya öğretiminin amaçlarına ulaşmasını sağlayan ve öğrencilere coğrafya dersi öğretiminde kılavuzluk yapan coğrafya öğretmenlerinin öğretim programını nasıl değerlendirdikleri son derece önemlidir. Öğretmenler Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) amaçlarına, içeriğine, yöntemine, ölçme-değerlendirme ve geliştirme boyutlarına yönelik görüşlerini bu araştırma ortaya çıkaracaktır. Öğretmenler programın öğrencilere bilgi, beceri, değerler ve tutumları ne kadar kazandırılabilirdiği hakkında görüşlerini belirtebilecektir. Öğretmenlerin konulara bütünsel açıdan yaklaşıp yaklaşmadığını tespit edilmesini sağlayacak coğrafi uygulama ve becerilerin uygulanabilirliğini, kazanımların gerçekleştirilmesinde okul içi ve okul dışındaki olaylardan programın amaçları doğrultusunda faydalanmanın önemini ortaya çıkarmış olacaktır. Coğrafya öğretiminde programın işleyişinin değerlendirilmesi ve ilgili taraflardan biri olan öğretmenlerin, öğretim programını daha verimli kullanabilmeleri için bu tür araştırmaların yapılması her zaman önem arz etmektedir. Araştırma 2005 yılında uygulamaya giren öğretim programının liselerin 9. 10. ve 11. sınıflarında uygulandığı 2007-2008 eğitim öğretim yılında yapılarak tüm öğretmenlerin programın

uygulaması içerisinde yer almasını sağlaması açısından da önem arz etmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlar Türkiye’deki coğrafya öğretimine önemli katkı sağlayacaktır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar Milli Eğitim Bakanlığı ve program geliştirme süreci içerisinde çalışan yetkililere bakış açısı sağlayacaktır. Coğrafya öğretmenleri bu araştırmayla program hakkında görüşlerinin alınmasından olumlu bir şekilde etkilenecektir.

1.4 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1-Araştırma 2007-2008 eğitim öğretim yılında Ankara, Adana, Mersin, Isparta, Elazığ, Hakkari, Sakarya, Balıkesir, Kilis, Karaman, İstanbul ve Konya illerindeki bazı okullarla sınırlı kalmıştır.

Araştırma yapılan illerde 2007-2008 eğitim öğretim yılında MEB verilerine göre 2700 coğrafya öğretmeni görev yapmaktadır. Araştırma yapılan illerde görev yapan öğretmenlerden 237’sine anket uygulanmıştır.

2-Araştırma 2007-2008 yılında orta öğretim kurumlarının 9. ve 10. sınıflarında coğrafya dersine giren öğretmenlerin cevaplarıyla sınırlı olmuştur.

3-Coğrafya öğretim programı 2005-2006 eğitim öğretim yılında uygulanan hali ile sınırlı olmuştur.

1.5 VARSAYIMLAR

1-Araştırma için seçilen yöntem araştırmanın amacına, konusuna ve kavramsal çerçevesine uygundur.

2-Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenleri uygulamaya yeni konulan coğrafya öğretim programını incelemişlerdir.

3-Araştırmanın örnekleme evreni temsil edecektir.

3-Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenleri anket sorularına kendi görüş ve düşüncelerini yansıtacak şekilde doğru olarak yanıt vermişlerdir.

1.6 TANIMLAR

Eğitim Öğretim Programı:

Eğitim programı; bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim, ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeveye içine girer. Öğretim programı; eğitim programı içinde ağırlık taşıyan bu kesim genellikle, belli bir kategoriden oluşan ve bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan, bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına dönük bir programdır(Varış,1996:14).

Bir eğitim kurumunda çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağlanan milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Daha açık bir ifadeyle, eğitim programı, öğretim- öğrenme süreçlerini kapsayan öğretim programı ve öğretim programı dışındaki faaliyetlerin programlarını tümüdür(Küçükahmet,2005:9).

Öğretim programı eğitimin içerisinde belli bir öğretim basamağında yer alan derslerin amaçlarını, içeriğini, ayrılacak süreyi, yaşantıları ve değerlendirmeyi içine alan planlanmış çalışmalardır. Öğretim programı eğitim programına göre daha özel alanları kapsamı içine alarak eğitim programının bir aşamasını teşkil eder.

Program Geliştirme:

Program geliştirme, gerek okul içinde gerek okul dışında ,milli eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve etkinliklerin uygun yöntem ve tekniklerle geliştirmesine yönelik koordine çabaların tümüdür(Variş,1996:17).

Program geliştirme eğitim ve öğretimin amaçlarını çağın gerektirdiği nitelikte yerine getirmek üzere yapılan, koordineli çalışmaları içerisine alan sistemli bir süreçtir.Bu süreç her zaman eğitim öğretimi daha iyi nasıl yaparız sorusuna cevap niteliğindedir.

Program değerlendirme:

Program değerlendirme gözlem ve çeşitli ölçme araçlarıyla eğitim programlarının etkinliği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkinliğinin işaretleri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkinliği hakkında karar verme sürecidir(Erden,1995:9).

Program değerlendirme eğitim ve öğretim programlarının belirlenen amaçlara ulaşp ulaşmadığını tespit etmek için verilerin toplanması, elde edilen verilerin uygun ölçütlerle karşılaştırılması ve değerlendirmesi faaliyetlerini içine alan süreçtir. Program değerlendirme program geliştirme faaliyetlerinin temelini teşkil etmektedir.

BÖLÜM II

CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE COĞRAFYA ÖĞRETİM PROGRAMLARININ ANALİZ EDİLMESİ

Öğretim programları bilim alanında ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, değişen sosyal yapı, insanların ihtiyaçları doğrultusunda sürekli geliştirilmektedir. Bu amaçla Türkiye’de; Cumhuriyet döneminden günümüze Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı coğrafya dersi öğretim programında çeşitli reformlar yapmıştır.

Program geliştirme; sosyal ve ekonomik yapıdaki değişmelerin takibi ve çağdaş toplumların seviyesinin gerisinde kalmamak için sürekli yapılması gereken faaliyetlerin başında gelmektedir. Eğitim ve öğretim faaliyetleri bir toplumun gelişmesini, bilimsel ve kültürel mirasının yeni nesillere aktarılmasını ve yeni nesillerin aldığı mirası daha fazla geliştirmesini amaçlar. Bu amaçla eğitim ve öğretim programlarının eğitimin hedefleri doğrultusunda sürekli geliştirilmesi gerekmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalar, uzun aralıklarla yapıldığı için program geliştirme çalışmalarının yeterli olduğu söylenemez. Ancak son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programlarında geliştirme faaliyetlerine hız vermiştir.

1. 1942 Yılı Coğrafya Öğretim Programı

27.11.1942 tarih ve 31 sayılı TTK Kararı ile 1942-43 ders yılı başından itibaren lise birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında uygulanmaya başlanacak olan coğrafya müfredat programı kabul edilmiştir.

1942 yılı coğrafya öğretim programı o dönemin coğrafya öğretimindeki amaçlarını yansıtmış ve konu dağılımları da bu amacı yansıtacak şekilde düzenlenmiştir. Program coğrafya öğretimine hangi konularla başlanacağını ve sıralamanın nasıl olacağını belirtmekten ibarettir.

Bu programda coğrafya öğretimi ile öğrencilerin çevrelerini ve çevrede meydana gelen olayları algılaması amaçlanmıştır. Ancak programda öğrencilerde program sonucunda amaçlanan davranış değişikliklerinin ne olduğu belirtilmemiştir. Bu yönüyle öğretim programı ezberci ve tamamen öğretmen merkezli bir anlayışı yansıtmıştır. Özellikle bu dönemde Avrupa’da uygulamalı öğretim modeline geçilmişken ülkemizde bu tarz öğretim programının varlığı ülkemizde coğrafya öğretiminin uzun yıllar bilgi yığını olarak algılanmasına neden olmuştur.

Toplumumuzun sürekli gelişmesini sağlamak milli eğitimimizin en temel amaçlarından birisidir. Bu nedenle öğretim programlarının geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir. 1942 yılı coğrafya dersi öğretim programı II. Dünya savaşı sırasında hazırlanmıştır. Ancak bu savaştan sonra hem uluslar arası alanda hem de ülkemizde önemli siyasi, toplumsal, ekonomik ve bilimsel gelişmeler meydana gelmiştir, bu gelişmelerin yaşanmasına karşılık coğrafya öğretim programında uzun süren bir dönemde herhangi bir ilerleme kaydedilememiştir.

2. 1957 Yılı Coğrafya Öğretim Programı

1957 yılında diğer ders programları ile coğrafya dersi öğretim programı da ele alınıp yeniden düzenlenmiştir.

1957 yılı coğrafya öğretim programı 1942 yılı öğretim programının çok az değiştirilerek tekrar düzenlemesi olarak nitelendirilebilir. II. dünya savaşından sonra hem Gelişmiş ülkelerde hem de ülkemizde coğrafya biliminde ve eğitim bilimlerinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde özellikle Avrupa’da ve ABD’de program geliştirme çabalarına büyük önem verilmiştir. Bu ülkelerde programlar sürekli geliştirilerek öğretimin verimliliği artırılması amaçlanmıştır.

1942 yılındaki programdan farklı olarak iki yeni konunun öğretim programının içerisine dahil olduğu görülmektedir. Bunlar plan ve harita konusu ile yeryüzünde toprak konusudur. Yine programda Yer Şekillerine Etkileri Bakımından Kayalar başlığı altında İç etmenler ve dış etmenler konusu verilmiştir, dış etmenler kısmında ise akarsular yeraltı suları ve kaynaklar ile göller gibi farklı başlık altında öğretilmesi gereken konularda bu kısımda işlenmiştir. Bu açıdan bakıldığında coğrafya öğretim programının içeriğinde bütünsellik sağlanamamıştır. Yine coğrafya öğretimi ile amaçlanan öğrenci davranışları ifade edilmemiş ve coğrafya eğitiminin coğrafya bilimi ile tamamen aynı olduğu izlenimi verilmiştir.

Coğrafya eğitimi başlıca bir alandır ve eğitim yönüyle düşünüldüğünde coğrafya biliminden farklı yönleri vardır. Bu programda coğrafya eğitiminin bireye sağlayacağı faydalardan çok coğrafi bilgilerin bireylere ezberletilmesi amaçlanmıştır. Coğrafya öğretiminde uzun yıllar sürecektir olan ezberci öğretim yöntemi devam etmiştir. Sonuç olarak bakıldığında 1957 yılı programının coğrafya öğretimine çağdaş bir yaklaşım getirmekten uzak olduğu görülmektedir.

3. 1971 Yılı Coğrafya Öğretim Programı

1971 yılında coğrafya öğretim programı içinde yer alan lise 1. sınıf programı değiştirilmiş ve bir taslak program ortaya konmuştur. 22. 03. 1971/ 110 kurul kararı ile lise 1. sınıf coğrafya öğretim programı ele alınmış ve değiştirilmiştir (T.C MEB, Tebliğler Dergisi, 1971).

1971 yılı coğrafya dersi öğretim programı önceki iki programa göre daha ayrıntılı ve açıklayıcı olarak hazırlanmış ve program taslağında amaçlar, açıklamalar ve tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu yaklaşımla doğal ortamla insan arasındaki etkileşimin ön plana çıkarılması konusunda önemli bir gelişme sağlanmıştır. Ancak programda yazılan amaçlar birer sonuç niteliğinde görülmektedir. Bu nedenle hedeflerin tam olarak ifade edilemediğinin bir göstergesidir. 1971 yılı coğrafya dersi öğretim programında ayrıca insanın türeyişi konusu yer almıştır, bu konu daha

sonraki yıllarda biyoloji ve tarih derslerinin konularına dahil edilmiştir. Programın en önemli eksikliklerinden birisi ise kartoğrafya konusuna yer verilmemiş olmasıdır.

1971 yılı programı içeriği oldukça ayrıntılıdır. Ancak konuların 1957 yılı programına göre daha bütünsel olduğu söylenebilir. Ancak içeriğin çok ayrıntılı olması ve öğrencilere uygulama imkanı vermemesi önemli bir eksikliktir. Program daha önceki programlardan, amaçların açık bir şekilde ifade edilmesi, öğretime yönelik tavsiyeler ve ders işlenirken kullanılması gereken araç ve gereçlerin listesi gibi yönlerden ayrılmaktadır. Coğrafya öğretimine ilk defa bu programda çağdaş bir yaklaşım sergilendiği görülmektedir.

4. 1973 Yılı Coğrafya Öğretim Programı

Milli Eğitim Bakanlığı TTK'nın 29. 12. 1973 tarih 541 sayılı kararı ile coğrafya dersi öğretim programını yeniden ele alınmıştır.

1973 yılında asıl olarak 1971 yılı programının eksik kısımlarının tamamlanması amaçlanılmış ve işlenilecek konular içerisine harita bilgisi dahil edilmiştir. Bu programda yine amaç öğrenciye genel coğrafya bilgisi kazandırmak olmuştur. Açıklamalar ve tavsiyeler kısmında yer alan bilgilere göre öğrenci merkezli bir ders programı gibi görünse de program ezberci yaklaşımdan uzaklaşamamıştır. Tabiki bunda o dönemin ekonomik, sosyal ve teknik imkanlarının istenilen ölçüde geliştirilememesi önemli bir rol oynamıştır. Bu programın coğrafya öğretimine getirmiş olduğu en önemli yaklaşım programın ilerleyen yıl içerisinde gerekli görülen geliştirmelerin yapılmış olmasıdır.

5. 1982 Yılı Coğrafya Öğretim Programı

1982 yılı coğrafya dersi öğretim programı 1973 yılı coğrafya öğretim programının geliştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Amaçlar 9 madde halinde sunulmuş ve maddelerin içeriği kısaltılarak tüm coğrafya konularını kapsayacak şekilde ifade edilmiştir.

Programda dikkati çeken en önemli nokta konuların dağılımına bakıldığında fiziki coğrafya konularının beşeri coğrafya konularına göre çok geniş yer kaplamasıdır. İçerikte ayrıca genel coğrafya konularının içerisine Türkiye coğrafyası konuları da eklenmiştir. Program içeriğinin bu şekilde düzenlenmesi coğrafya öğretimini karmaşıktırıştır. Genel coğrafya konuları ve Türkiye coğrafyası konuları arasında denge sağlanamamıştır. Program bu yönüyle bazı sınıflarda aynı konuların tekrar verilmesi gibi gereksiz tekrarlara neden olmuştur.

6. 1983 Yılı Coğrafya Öğretim Programı

1983 yılı coğrafya öğretim programına bakıldığında; coğrafya dersinin çevreyi tanımayı onun değerini kavratmayı ve üzerinde yaşanılan çevre olan ülkemizin sevilmesini amaçladığı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu programda özellikle genel coğrafya konuları içerisinde Türkiye Coğrafyası konularına da yer verilmiştir.

Yeni programda Türkiye Coğrafyası ve Ülkeler coğrafyası konular işlenirken bazı konulara da değinilmesi istenmiştir. Türkiye Coğrafyası konuları işlenirken işlenen bölgenin milli mücadele yıllarındaki öneminin vurgulanması cumhuriyet devrimleri ve Atatürkçülük konularında bilgilendirici açıklamaların yapılması istenilmiştir. 1982 yılı programından ayrı olarak ‘Atmosfer’ konusu ve ‘Yeryüzünde Bitki ve Hayvanların Dağılışı’ ünitesindeki ‘Bitki Örtüsü’ konuları yeni programda ‘İklim’ konusu içerisine alınarak birleştirilmiştir. ‘Yer Altı Suları ve Kaynakları, Buzullar, Rüzgarlar, Dalgalar ve Akıntılar’ üniteleri ‘Yeryüzünün Biçimlenmesi’ ünitesi ile ‘Türkiye’de Yer Şekillerinin Oluşumu’, ‘İç Kuvvetler’ ünitesi ise ‘Yeryuvarlığının Yapısı ve Yer Şekillerinin Oluşumu’ ünitesi ile birleştirilmiştir. ‘Türkiye’nin Yeraltı Zenginlikleri’ konusu ise çıkarılarak 3. sınıf programına dahil edilmiştir.

Programda bazı ünitelerin birleştirilmesi coğrafya öğretimine katkı sağlamıştır ama öğrencilerin bazı konuları anlaması konu karmaşası nedeniyle zorlaşmıştır. Bu dönemde gelişmiş ülkelerde öğretim programlarında ve eğitim araç-

gereçlerinde önemli gelişmeler sağlanmış ve öğrenci merkezli öğretim programları hazırlanarak öğretimin daha verimli olması amaçlanmıştır. 1982 yılı öğretim programı geçmişten gelen ezberci yaklaşımı devam ettirmiştir.

7. 1992 ve 1993 Yılı Coğrafya Öğretim Programı

Milli Eğitim Bakanlığı Orta öğretim kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğini uygulamaya koyması nedeniyle coğrafya dersi öğretim programına zorunlu olarak değişikliğe gidilmiştir. Bu amaçla hazırlanan coğrafya dersi alınması zorunlu dersler kapsamında yer almış ve 2+2 saat olarak toplam 4 kredi olarak verilmesi uygun görülmüştür. Bu doğrultuda coğrafya dersinin içeriği Coğrafya I ve Coğrafya II olarak yeniden düzenlenmiştir. Amaçlar kısmında çok küçük değişiklikler yapılmış ve 1983 yılı programı geliştirilmeden Ders Geçme ve Kredi sistemine uyumlu hale getirilmiştir.

Bu programda bazı konular içerikten çıkarılmıştır bunlar ‘Türkiye’de Başlıca İklim Tipleri ve Tabii Bitki Örtüsü’, ‘Yeryüzünde Göllerin Oluşumu’, ‘Buzulların Oluşumu’, ‘Türkiye Denizlerindeki Akıntılar’ ve ‘Türkiye’de Nüfus ve Yerleşme’ konuları programdan çıkarılmıştır. Coğrafya II konusu olarak da lise ikinci sınıf dersinin amaçları ve içeriği ‘Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi’ konusu eklenerek yeniden düzenlenmiştir.

1993 yılı öğretim programı da çağdaş bir öğretim programı niteliği kazanamamıştır. Öğretim programı 10 yıl öncesinin içeriğinde yapılan bazı değişikliklerden ibaret kalmıştır. Öğretim yöntemlerinde ve ders amaçlarında önemli gelişmeler sağlanamamıştır. Öğretmen ve kitap merkezli bir program görünümünün yanında öğrencilerin bir dönemde iki ders saatine sığmayan konuları öğrenmesi zor olmuştur. Ülkemizin ekonomik ve sosyal açıdan gelişmiş toplumlar seviyesini her alanda yakalayamamış olması çağdaş bir yaklaşımla öğretim yapılmasının önüne geçmiştir.

Bu programda yeni sistemin altyapısının oluşturulamaması ve oluşan aksaklıklar nedeniyle 1997 yılında yeni ders geçme sistemine uyumlu hale

getirilmiştir. Coğrafya I ve Coğrafya II Öğretim Programlarında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 27. 04.1998 tarih ve 64 sayılı kararı ile 2455 ve 2470 sayılı Tebliğler Dergisinde verilen amaçlar doğrultusunda sınıflar esas alınarak yeniden düzenlenmiş ve 2005 yılına kadar uygulanmıştır.

8. 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı

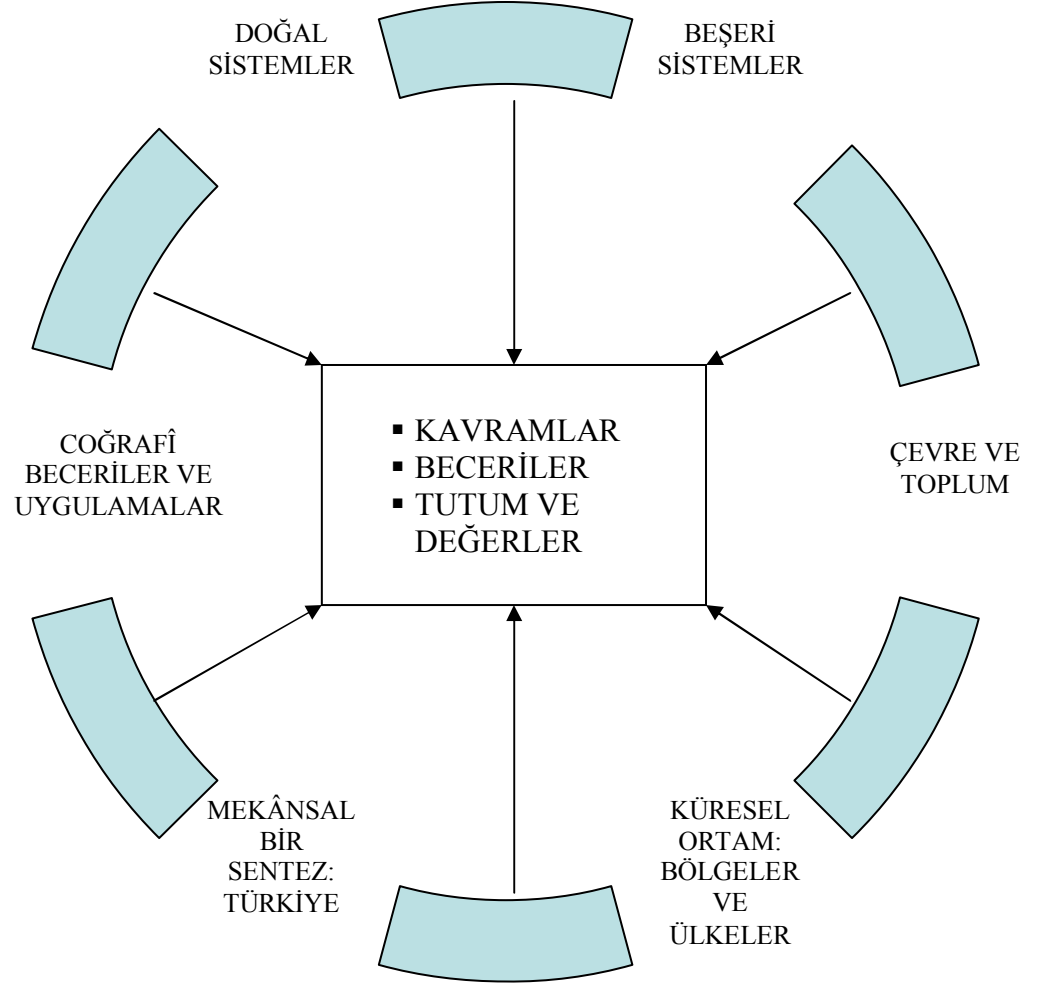
21. yüz yıl, dünyadaki büyük değişimlerin cereyan ettiği bir yüzyıldır. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle birlikte, adale gücü, zihin gücü ile yer değiştirmiştir. Bugün başarılı olmanın belirleyicisi bilgiyi depolamak değil, onu kullanma ve ondan yeni bilgi üretme kapasitesine sahip olmaktır. Bilginin işlenebilmesi, bilgiyi, zenginlik yaratmada en etkin ve tükenmez bir kaynak olarak ortaya çıkartmıştır. Bunun bir sonucu olarak hız, katılımcılık, esneklik, yaratıcılık, iletişim, değişim, yeni yüzyılın yükselen kavramları olarak değer kazanmıştır. Bu kavramların her biri insanın daha çok yetki, daha fazla sorumluluk ve daha üstün akıl gücü kullanmasını işaret etmektedir. Geniş düşünce ufkuна sahip, bireysel yeteneklerini geliştirebilen, inisiyatif kullanabilen, çok yönlü değişme hızına uyum sağlayabilen insan yeni dönemin hedeflediği insan modelini oluşturmaktadır. Yeni dönemin gerekli kıldığı insan modeli yeni bir eğitim anlayışını da beraberinde getirmiştir. Bu nedenle klasik eğitim anlayışı, yerini öğrenmenin ön planda olduğu aktif eğitim anlayışına bırakmıştır. Eğitimin tanımından da çıkartılabileceği gibi eğitimde asıl olan davranış değişikliği sağlamaktır. Eğer, amaçlanan davranışlar için verilen eğitim sonucunda bireyde davranış değişikliği sağlanamamışsa eğitimin kalitesinden öte eğitimden bahsetmek olanaksızdır. Toplumda meydana gelen değişimler yerküre üzerindeki etkileşimin giderek gelişmesi ekonomik, bilimsel ve teknolojik alanda gelişmelerin süreklilik göstermesi öğretim programlarının da sürekli geliştirilmesi ihtiyacını ortaya koymuştur. Program geliştirme önemli bir süreçtir ve çağdaş eğitim öğretim yaklaşımının en temel özelliğidir, program geliştirme süreci program öğeleri olan amaç, içerik, öğrenme öğretme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür. Günümüzde eğitimin geliştirilmesi ile ilgili yapılan çalışmalarda temel hedef, eğitimi etkileyen bütün unsurları birlikte düşünmek ve hedeflenen amaçlara en rasyonel bir şekilde

ulaşmaktır. Hiç şüphesiz eğitimi pek çok unsur etkilemektedir. Ancak bu unsurlardan; okul, öğretmen, öğrenci önemli unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesindeki çalışmalar çoğunlukla bu ana unsurlar merkezinde yoğunlaştırılmalıdır(Erdoğan,2008:1).

2005 yılında hazırlanan coğrafya öğretim programı daha önce hazırlanan programlardan farklı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Türkiye'nin son yıllarda ekonomik ve sosyal alanda göstermiş olduğu gelişmeler eğitim-öğretim programların da köklü değişikliklere gidilmesine olanak sağlamıştır. Bu doğrultuda ilköğretim ve ortaöğretimde yer alan bazı derslerin öğretim programlarında değişiklikler yapılmış ve çağdaş anlamda programlar elde etmek amaçlanmıştır. Öğrenciyi merkeze alan ve çoklu zeka kuramı doğrultusunda yöntemlerin kullanılmasını amaçlayan, modern araç-gereçlerin kullanıldığı, bilgi çağının ortaya çıkardığı yenilikleri dikkate alan programlar oluşturulmaya çalışılmıştır.

İlgili literatürde bir öğretim programının en kapsamlı açıklaması “amaçlanan program” ve “yaşanan program” diye adlandırılan iki temel terimin açıklanmasıyla sunulmuştur. “Amaçlanan program”, programı hazırlayanların belgelerinde yer alan açıklamalarını içermektedir. “Yaşanan program” ise öğrenciler, öğretmenler, materyaller ve sınıf içindeki günlük yaşamdan etkilenecek biçimlenen programdır (Öztürk, 2003:17).

Program bu yönüyle yaşayan program yaklaşımıyla öğrenciyi sınıf içinde ve dışında coğrafya öğretimi için aktif tutmayı ve sürekli olarak değişime ve gelişmeye duyarlı olmaya yönelmektedir. Program daha önce uygulananlardan farklı olarak öğrenciyi merkeze almış ve dersin içeriğinde, öğrenme öğretme süreçlerinde önemli gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. “Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nın çatısını coğrafi kavramlar, beceriler, tutum ve değerler ile bunlara ait kazanımları sağlayacak şekilde organize edilen Coğrafi Beceriler ve Uygulamalar, Doğal Sistemler, Beşerî Sistemler, Mekânsal Bir Sentez: Türkiye, Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler, Çevre ve Toplum öğrenme alanları oluşturur.” (CDÖP,2005:35).

Şekil 1: Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nın çatısı (CDÖP, 2005:35).

Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nda diğer programlarda da verilen ortak becerilerin yanında coğrafyaya ait temel coğrafi becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir. Coğrafi beceriler; öğrencilerin yaşamlarında, mesleklerinde ve gelecekte de kullanabilecekleri niteliktedir. Bu beceriler harita, gözlem, arazi çalışma, coğrafi sorgulama, tablo, grafik, diyagram hazırlama ve yorumlama, zamanı algılama, değişim ve sürekliliği algılama ile kanıt kullanmadır. Coğrafya konularının hemen hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, öğrenme alanlarında kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir(CDÖP,2005:37).

Coğrafya dersinin bu şekilde öğretilmesi öğrencinin aktif olarak derse katılmasını amaçlamıştır. Her kazanımda öğrenci bu becerileri kullanarak ve kendisi için gerekli olan bu bilgileri elde ederek öğretimin amaçlarına ulaşmasını sağlayacaktır.

Coğrafya öğretiminin genel amaçları içinde de vurgulandığı gibi öğrencilerin toplumsal gelişimi ve vatandaşlık sorumlulukları Coğrafya Dersi Öğretim Programında desteklenmiş, programın tüm öğeleri ile birlikte değer öğretimi de pekiştirilmiştir. Bu anlamda coğrafi bilinç olarak doğa ve insana ait tutumlar da programın geliştireceği kazanımlardır(CDÖP,2005:33).

Değerler ve tutumlar milli eğitimin gerçekleşmesi için çok önemlidir. Bu güne kadar yapılan öğretim programlarında amaçlar boyutunda sürekli vurgulanmasına rağmen öğrencilere tam olarak kazandırılmamıştır. Ancak bu program değer ve tutumları içeriğin içerisine etkin bir şekilde almış, doğa ve topluma yönelik değerleri öne çıkararak önemli bir eksikliği gidermiştir.

Coğrafya Dersi Öğretim Programı “öğrenme alanı” adı altında organize edilmiş yapılardan oluşmaktadır. Öğrenme alanları, coğrafya öğretiminde öngörülen bilgi, beceri, kavram, değerler ve tutumların sistematik bir şekilde ilişkilendirildiği tema ve konu alanlarından oluşur (CDÖP, 2005:34).

Öğrenme alanları coğrafya öğretimine bütünsel yaklaşımın gerçekleşmesini sağlamıştır. Daha önceki programlardan farklı olarak içeriğin öğretiminde bütünsel yaklaşım benimsenmiş ve coğrafya öğretimine yeni bir bakış açısı kazandırılmıştır. Öğretim programlarında karşılaşılan konu karmaşası giderilmiştir. Öğrencinin ilgi ve yeteneklerini kullanma imkanı ortaya çıkarılmıştır.

Programda öğrencilerin yakın çevreleri veya uzaktaki yerleri derinlemesine bilmeleri ve anlamaları; benzer şekilde önemli mekânsal dokuları, süreçleri ve karşılıklı ilişkileri bilmeleri ve anlamaları; harita çalışmaları, arazi çalışmaları ve kaynak kullanımına yönelik güven ve yetenekleri kazanmalarına yönelik düzenlemeler yapılmıştır (CDÖP, 2005:34).

Öğretim programında her yönüyle köklü değişim yapılmıştır. Program, özellikle öğrenciyi merkeze almakla birlikte dersin işlenişi sırasında öğretmene çok önemli roller vermiştir. Öğretmenlerin coğrafya öğretiminde öğrenciye bilgiyi doğrudan doğruya aktarmak yerine bilginin önemini kavratarak kazanımların gerçekleşmesi için öğretimi düzenleyen, yönlendiren liderler olarak ön plana çıkmasını amaçlamıştır. Bu amaçla çok yönlü öğretim süreçlerini kullanılması hedeflenmiş ve kazanımların ne olduğu net bir şekilde ortaya konmuş, gerekli açıklamalar program metinlerinde yapılmış bundan önceki programlardan farklı olarak ölçme ve değerlendirme bölümüne geniş bir yer ayrılmıştır. Program çağdaş öğretimdeki yapılandırıcılık anlayışını benimsediği için yapılandırıcı bir temelde düzenlenmiştir.

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çınar'ın (2002) 'Türkiye Fiziki Coğrafyası Ders Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri' adlı araştırmasında fiziki coğrafya konularının öğretiminde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ortaya çıkarılmış ve öğretim programında önemli değişiklikler yapılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tanoba'nın (2001) 'Orta Öğretim 9. Sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programının Değerlendirmesi' konulu araştırması coğrafya dersi öğretim programının coğrafya öğretiminde yetersiz kaldığı ve öğretmenlerin dersin işlenişi sırasında yöntem zenginliğine gitmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Alım'ın (2003) 'Coğrafya Öğretmenlerinin Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Dersinin İçeriği ve Öğretim Süreci Hakkındaki Görüşleri' adlı araştırmasında programın içeriğinin mevcut ders saati ile verilemeyeceği İçerikte güncellik sorunu olduğu ve öğretim teknolojilerinden daha sık yararlanılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Artvinli'nin (2007). '2005 Yılı 9. Sınıf Yeni Coğrafya Dersi Öğretim Programının Öğretmenler Açısından Uygulanabilirlik Düzeyi' isimli araştırmasında coğrafya dersi öğretim programının öğretmenler açısından uygulanabilirlik düzeyi öğretmenler açısından programın uygulama aşamasında değerlendirilmiştir.

Şengün ve Turan (2004). 'Coğrafya Eğitiminde Bilgisayar Destekli Ders Sunumunun Öğrenmedeki Rolü' konulu araştırmasında genel olarak coğrafya öğretiminde bilgisayar destekli ders sunumunun öğrenmeye etkisi, dersin daha çekici, anlaşılır ve kalıcı olma hali öğrenciler tarafından daha fazla olumlu olarak görülmüştür.

Öztürk (2004). ‘Orta Öğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanabilme Yeterlilikleri’ konulu araştırmasında öğretmenlerin klasik ders işleme yöntemlerini kullandığı ve coğrafya dersinin vazgeçilmeyecek yöntemi gezi gözlem yöntemini hiç kullanmadıkları tespit edilmiştir.

Varol (2007). ‘Orta Öğretim Coğrafya Derslerinde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Yeri ve Kullanımı’ konulu araştırmasında coğrafya dersi öğretim programının Türkiye’de coğrafi bilgi sistemlerinin uygulamalarına olanak sağlayan ilk program olduğu sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM IV

1.YÖNTEM

Bu bölümde; Araştırmaya katılan öğretmenlerin çeşitli, değişkenlere göre dağılımları Araştırmanın modeli , Evren ve Örneklemi, Veri Toplama Teknikleri, ve Verilerin Analizi incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, öğretmenlikteki hizmet süresi, mezun olunan yüksek öğretim programı, haftalık ders saati, coğrafya öğretmenliğini seçme nedeni, seminer ve kurs alıp almama durumuna ilişkin dağılım yer almaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin değerlendirmelerinde kişisel özelliklerinin anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özelliklerini çeşitli yönlerden ortaya çıkartmak araştırma için önem arz etmektedir.

Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo :1 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

CINSİYET	f	%
Kadın	85	35,9
Erkek	152	64,1
TOPLAM	237	100,0

Tablo :1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi erkek üçte biri ise kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştığı kuruma göre dağılımı Tablo:2’de gösterilmektedir.

Tablo: 2 Öğretmenlerin Çalıştığı Kuruma Göre Dağılımı

Çalışılan Kurum	f	%
Genel Lise	135	57,0
Anadolu ve Fen lisesi	51	21,5
Meslek Lisesi	51	21,5
TOPLAM	237	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası genel liselerde, diğer yarısı da Anadolu ve Fen Liseleri ile Meslek Liselerinde çalışmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri arasında çalışılan kuruma göre anlamlı farklılık bulunmamakla birlikte: Genel Liselerde görev yapan öğretmenler diğer liselerden daha olumlu görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet sürelerine göre dağılımı Tablo: 3’te gösterilmektedir.

Tablo :3 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

Hizmet Süresi	f	%
1-5 Yıl	37	15,6
6-10 Yıl	40	16,9
11-15 Yıl	82	34,6
16-20 Yıl	37	15,6
21+ Yıl	41	17,3
TOPLAM	237	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet sürelerine baktığımızda en büyük oran (%34.6) 11-15 yıl hizmete sahip öğretmenlere aittir. Diğer öğretmenlerin ise hizmet sürelerinin oransal dağılımı dengeli bir şekilde dağılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet süreleri ile Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin Mezun Olduğu Yüksek Öğretim Programına Göre Dağılımı

Tablo:4'te örnekleme giren öğretmenlerin mezun oldukları yüksek öğretim programına göre dağılımı verilmektedir.

Tablo :4 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programına Göre Dağılımı

MEZUN OLUNAN YÜKSEK ÖĞRETİM PROGRAMI	f	%
Eğitim Enstitüsü. veya Eğitim Yüksek Okulu	7	3,0
Eğitim Fakültesi	140	59,1
Fen-Edebiyat Fakültesi	77	32,5
Diğer	13	5,5
TOPLAM	237	100,0

Tablo: 4'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu (% 59.1) Eğitim Fakültesi mezunudur. Yani alınan örneklemin büyük bir kısmı eğitim alanında bilgiye sahiptir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin geri kalanının çok önemli bir kısmı ise Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünden mezun olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları program ile Coğrafya Dersi Öğretim Programı (2005) görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmamakla birlikte Eğitim Fakültesi ve Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının görüşlerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Haftalık Ders Saatlerine Göre Dağılımı

Tablo: 5'te Öğretmenlerin haftada kaç saat 9. sınıf coğrafya ve 10. sınıf coğrafya dersine girdikleri gösterilmektedir.

Tablo: 5 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Haftalık Ders Saatlerine Göre Dağılımı

HAFTALIK DERS SAATİ	f	%
1-5 saat	8	3,4
6-10 saat	33	13,9
11-15 saat	45	19,0
16-20 saat	67	28,3
21 saat ve üzeri	84	35,4
TOPLAM	237	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin haftada kaç saat derse girdikleri sorularak Tablo 5’ teki veriler elde edilmiştir. Buna göre, öğretmenlerin %35.4’ü 21 saat ve üzeri % 28.3’ü ise 16-20 saat derse girmektedir. Görüldüğü gibi öğretmenlerin %63.7’si 16 saat ve üzerinde derse girmektedir. Yani öğretmenlerin büyük bir kısmı program konusunda önemli verileri verebilecek nitelikte derse girmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri arasında haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Branşlarını Seçme Nedenlerine Göre Dağılımı

Tablo: 6’da araştırmanın örneklemine giren öğretmenlerin mesleklerini seçme nedenlerine göre dağılımı gösterilmektedir.

Tablo: 6 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin, Öğretmenliği Seçme Nedenlerine Göre Dağılımı

Öğretmenliği Seçme Nedeni	f	%
İdealimde Olduğu İçin	90	38,0
Ortaöğretimdeki Alanımın Gereği	44	18,6
Ailemin ve Çevremın İsteği Üzerine	20	8,4
Diğer	83	35,0
TOPLAM	237	100,0

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 38’i idealinde olduğu için öğretmenliği severek ve isteyerek seçmiştir. Buna karşılık % 35’i ise diğer sebeplerden dolayı öğretmenliği seçmiştir.

Öğretmenlerin Coğrafya Konularına Yönelik Hizmet-içi Eğitim, Seminer, Kurs vb. Faaliyetlere Katılma Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim öğretimin sürekli geliştirilmesi için bunun uygulayıcısı olan öğretmenlerinde sürekli yeni gelişmeler konusunda bilgilendirilmesi bu faaliyetlerle sağlanmaktadır. Tablo 7’de öğretmenlerin bu faaliyetlere katılma durumuna ilişkin veriler bulunmaktadır.

Tablo: 7 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Hizmet-içi Eğitim, Seminer, Kurs vbFaaliyetlere Katılma Durumlarına Göre Dağılımı

KATILMA DURUMU	f	%
Evet	64	27,0
Hayır	172	72,6
TOPLAM	237	100,0

Tablo: 7’den de anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu %72.6’sı hizmet-içi eğitim, seminer, kurs gibi faaliyetlere katılmamıştır. Öğretmenlerin %27’si ise çeşitli kurslara katılmıştır. Buna göre öğretmenlerin çok önemli kısmı bu konuda yetersizdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) ilişkin görüşleri hizmet içi kurs ve seminer alıp almama durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Hizmet içi kurs ve seminerlere katılan öğretmenlerin programa ilişkin görüşleri katılmayan öğretmenlere göre daha olumlu çıkmıştır.

Tablo: 8 Öğretmenlerin Katıldığı Kurs ve Seminerlerin Konusu ve Dağılımı

Yıl	Konu	Kurum
2002	Coğrafya Öğretim Yöntemleri	MEB
2005	Coğrafya Öğretim Programı	MEB
1992	Coğrafya’da Etkin Öğretim	MEB
2004	Erozyonla Mücadele	TEMA
2004	Erozyonla Mücadele	TEMA
2000	Toprak ve Çevre	MEB
1999	Erozyon	MEB
2004	CBS	Ankara Üniversitesi
2007	Coğrafya Araştırma Teknikleri	Çukurova Üniv.
1996	Deprem	İstanbul Üniv.
2005	Yer altı Su Kirliliği	Çanakkale Üniv.
2005	Çevre Eğitimi	MEB
2004	Kaz Dağları	Balıkesir Üniv.

1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında uygulanmakta olan “Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre değerlendirilmesi” yapılmıştır. Kullanılan yöntem: Tarama Yöntemidir.

2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim kurumlarında görev yapan ve 9. ve 10. sınıf coğrafya dersine giren öğretmenlerdir.

Araştırma örneklemini ise Ankara ili merkez ve yakın çevresindeki ilçelerde Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı orta öğretim kurumlarında çalışan 9. sınıf coğrafya dersine giren öğretmenler olarak belirlenmiştir. Ancak örneklem olarak seçilen bölgede öğretmen sayısının araştırma için yeterli olmadığı görülmüş gerekli sayının sağlanması için araştırma örneklemine Adana, Mersin, Isparta, Hakkari, Elazığ, Sivas, İstanbul, Balıkesir ve Karaman illeri de dahil edilmiştir.

3. Veri Toplama Teknikleri

Bu çalışmada amaçlara uygun veriler, öncelikle ilgili literatür araştırması yapılarak, ilgili kişiler ve kurumlarla görüşülerek ve bu bilgiler doğrultusunda hazırlanan anket ile elde edilmiştir. Bilgi toplama aşamasında amaca ulaşmayı sağlayan en önemli husus bilgi toplama araçlarının yeterli olmasıdır.

Öğretmenlere uygulanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde Öğretmenlerin kişisel bilgilerini elde etmeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde orta öğretim kurumlarında 9.sınıf ve 10 . sınıf coğrafya dersine giren öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) amaç, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve beceriler, kavramlar, değer ve tutumlar boyutlarına ilişkin görüşlerini almak amacıyla, dört ayrı bölüm altında, toplam otuz iki adet kapalı uçlu soru bulunmaktadır. Üçüncü bölümde ise öğretmenlerin ölçme değerlendirme ve program geliştirme konularında fikir almak için on beş kapalı uçlu bir açık uçlu soru yer almıştır.

Anket formunda yer alan kapalı uçlu maddelere ilişkin cevaplarda, “Hiç Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Tamamen

Katılıyorum (5)’’ şeklindeki 5’li likert ölçeği ve sıralama ölçeği kullanılırken açık uçlu maddelerde öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına ilişkin görüş ve önerileri sorulmaktadır.

UYGULAMA

Ankara, Adana, Mersin, Isparta, Hakkari, Elazığ, Sivas, İstanbul, Balıkesir ve Karaman illerindeki coğrafya öğretmenlerini örneklem olarak alan bu çalışmada metodolojik tedbirler alınmış ve bilgi toplama anketlerin öğretmenlere uygulanmasıyla sağlanmıştır.

4.Verilerin Analizi

Veriler bilgisayarda değerlendirilmek amacıyla tek tek kodlanarak sayısal verilere dönüştürülmüştür. İstatistiki analizler için SPSS 11.0 (The Social Package For The Statistical Sciende) paket programından faydalanılmıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesine (2005) yönelik görüşlerini ortaya koymak için, frekans, yüzde dağılımları, aritmetik ortalama, standart sapmaları hesaplamıştır. Öğretmenlerin öğretim programına yönelik olarak görüşlerinin cinsiyete ve kıdeme, göre farklı olup olmadığını yönelik ‘t’ Testi yapılmıştır. Yine öğretmenlerin mezun olunan yüksek öğretim programı ve haftalık ders saati bakımından görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Varyans analizi sonucu çıkan anlamlılığın (P Değeri) kaynağının ne olduğuna yönelik olarak (Scheffe) testinden yararlanılmıştır.

Bu istatistiklerin anlamlılığını saptamada 0.05 düzeyi belirlenmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

V.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

1.1 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Amaçlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın birinci alt probleminde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, coğrafya dersi öğretim programının (2005) amaçlarına ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Programın amaçlarına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 9’ da verilmiştir.

Tablo: 9 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Amaçlarına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri	Cevap Seçenekleri										$\bar{X}$
	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
8. Amaçlanan eğitim sonuçlarını gerçekleştirecek özelliktedir.	4	1,7	56	23,6	45	19,0	121	51,1	11	4,6	3,33
9. Toplumun ihtiyaçlarına cevap vermektedir.	6	2,5	69	29,1	46	19,4	105	44,3	11	4,6	3,19
10. Öğrencinin ihtiyaçlarına cevap vermektedir.	7	3,0	66	27,8	57	24,1	95	40,1	12	5,1	3,16
11. Öğrenciyi hayata hazırlayacak niteliktedir.	14	5,9	54	22,8	59	24,9	98	41,4	12	5,1	3,16
12. Öğrencilerin seviyelerine uygundur.	6	2,5	55	23,2	37	15,6	124	52,3	15	6,3	3,36
13. Amaçlar kendi içinde tutarlıdır.	2	,8	39	16,5	52	21,9	125	52,7	19	8,0	3,50
14. Doğa ile insan arasındaki etkileşimi kavratacak nitelikte organize edilmiştir.	8	3,4	38	16,0	40	16,9	122	51,5	29	12,2	3,53
15. Coğrafi bilinç oluşturacak niteliktedir.	6	2,5	53	22,4	40	16,9	115	48,5	23	9,7	3,41

“ Amaçlanan eğitim sonuçlarını gerçekleştirecek özelliktedir.” İfadesine ilişkin görüşler analiz edildiğinde bu ifade de öğretmenlerin %55,7’sinin Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir. Bu ifade de öğretmenlerin %25,3’ü ise Katılmıyorum ve Tamamen Katılmıyorum ifadesini

kullanmıştır. Bu ifadeye ilişkin genel ortalama ise ($\bar{X}=3,33$) kararsızım düzeyinde gerçekleşmiştir.

“Toplumun İhtiyaçlarına cevap vermektedir” İfadesine ilişkin görüşler analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %48,9’u Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu ifadeye ilişkin olarak öğretmenlerin %31,6’sı ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu ifadenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,19$) kararsızım düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu bulgu öğretmenlerin yaklaşık $\frac{1}{2}$ ’sinin olumlu yaklaşım içerisinde olduğunu göstermektedir.

“Öğrencinin ihtiyaçlarına cevap vermektedir” İfadesine yönelik öğretmen görüşleri analiz edildiğinde örnekleme giren öğretmenlerin %45,6’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir, %30,8’i ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu ifadenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,16$) yani kararsızım düzeyinde olmuştur.

“Öğrenciyi hayata hazırlayacak niteliktedir.” İfadesine yönelik görüşler analiz edildiğinde örnekleme giren öğretmenlerin %45,6’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini %24,9’u ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,16$) kararsızım düzeyinde gerçekleşmiştir.

“Öğrencilerin seviyelerine uygundur.” İfadesine yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %58,6’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Yine öğretmenlerin %25,7’si ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu ifadenin genel ortalamasına bakıldığında ise ($\bar{X}=3,36$) kararsızım düzeyinde olmuştur ancak, bu değer katılıyorum değerine çok yakın olduğu görülmektedir.

“Amaçlar kendi içinde tutarlıdır.” İfadesine ait cevaplar incelendiğinde araştırmaya giren örneklemin %60,7’si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlediği görülmektedir. Yine bu ifadenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,50$) katılıyorum düzeyinde olmuştur. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenler programın amaçlarını kendi içinde tutarlı bulmaktadırlar.

“Doğa ile insan arasındaki etkileşimi kavratacak nitelikte organize edilmiştir.” İfadesine yönelik öğretmen görüşleri analiz edildiğinde öğretmenlerin %63,7’si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini %16,9’u ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,53$) katılıyorum düzeyinde olmuştur. Buna göre öğretmenler programı doğa ve insan arasındaki etkileşimi kavrayabilecek şekilde organize edilmiş bulmaktadırlar.

“Coğrafi bilinç oluşturacak niteliktedir” Maddesine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin %58,2’si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir %24,9’unun ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,41$) katılıyorum düzeyinde olmuştur. Buna göre öğretmenler programın amaçlarına katılıyorlar.

Tablo:10 Coğrafya Dersi Öğretim Programı (2005) Orta Öğretim Amaçlarından Hangisini Yerine Getirmektedir İfadesine Öğretmenlerin Verdiği Cevapların Sıralaması

	1 (Tercih)		2 (Tercih)		3 (Tercih)		4 (Tercih)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hayata ve Geleceğe Hazırlamaktadır	39	25,8	37	24,5	72	48	3	1,8	151	100
Daha Çok Yüksek Öğretime Hazırlamaktadır	77	47,8	43	26,7	41	25,4	-	-	161	100
Genel Bilgi (kültür) Kazandırmaktadır	89	50,8	66	37,7	20	11,4	-	-	175	100
Diğer	9	52,9	-	-	-	-	8	47,1	15	100

Öğretim programı ortaöğretim amaçlarından hangisini yerine getirmektedir. İfadesine yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde Hayata ve Geleceğe Hazırlamaktadır maddesine 151 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %48'i bu maddeye üçüncü tercih, %25,8'i birinci tercih, %24,5'i ikinci tercih %1,8'i dördüncü tercih olarak işaretlemiştir.

Daha Çok Yüksek Öğretime Hazırlamaktadır, maddesine 161 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %47,8'i bu maddeye birinci tercih, %26,7'si ikinci tercih olarak, %25,4'ü ise üçüncü tercih olarak işaretlemiştir.

Genel Bilgi (Kültür) Kazandırmaktadır, maddesine 175 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %50,8'i bu maddeyi birinci tercih olarak, %37,7'si ikinci tercih olarak %11,4'ü üçüncü tercih olarak işaretlemiştir.

Diğer maddesine 15 cevap verilmiştir Bunların 9'u birinci tercih olarak belirtilmişken 8'i dördüncü tercih olarak cevap vermiştir. Tablo:17' deki veriler önem sırasına göre sınıflandırıldığında 1. sırayı Genel Bilgi (Kültür) Kazandırmaktadır. İkinci sırayı Daha Çok Yüksek öğretime hazırlamaktadır, üçüncü sırayı Hayata ve Geleceğe Hazırlamaktadır, dördüncü sırayı Diğer cevabı almıştır. Öğretmenler Coğrafya Dersi Öğretim Programını (2005) orta öğretimin amaçlarına göre sıralamışlardır.

1.2 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) İçeriğine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının İçeriğine ilişkin öğretmen görüşleri analiz edilmiştir. Programın İçeriğine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo: 11'de verilmiştir.

Tablo :11 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) İçeriğine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri	Cevap Seçenekleri										$\bar{X}$
	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
17. Program bu dersin amaçlarını gerçekleştirmek için uygun ve yeterlidir.	8	3,4	79	33,3	41	17,3	95	40,1	14	5,9	3,11
18. Toplumun ihtiyaçlarına hizmet edecek niteliktedir.	14	5,9	69	29,1	54	22,8	88	37,1	12	5,1	3,06
19. Öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır.	1	,4	44	18,6	34	14,3	137	57,8	21	8,9	3,56
20. Sınıf seviyesine uygundur.	9	3,8	53	22,4	41	17,3	112	47,3	22	9,3	3,35
21. Öğrencinin ilgilerine uygundur.	5	2,1	61	25,7	70	29,5	87	36,7	14	5,9	3,18
22. Öğrencinin ihtiyaçlarına uygundur.	9	3,8	67	28,3	62	26,2	88	37,1	11	4,6	3,10
23. Öğrencinin günlük yaşamda kullanabilmesine elverişlidir.	13	5,5	59	24,9	44	18,6	106	44,7	15	6,3	3,21
24. Öğrenme alanları birbiriyle ilişkilidir.	7	3,0	54	22,8	31	13,1	128	54,0	17	7,2	3,40

“Program bu dersin amaçlarını gerçekleştirmek için uygun ve yeterlidir.” ifadesine yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde örnekleme katılan öğretmenlerin %46’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum %33,3’ü ise Katılmıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,11$) kararsızım düzeyindedir. Buna göre öğretmenlerin büyük bir kısmı programın içeriği konusunda olumlu görüş bildirmiştir.

“Toplumun ihtiyaçlarına hizmet edecek niteliktedir.” maddesine ilişkin Öğretmen görüşleri analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %42,2’ si Katılıyorum ve tamamen katılıyorum, %35’i ise Katılmıyorum ve Tamamen Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Maddenin genel ortalaması ise

($\bar{X}=3,06$) kararsızım düzeyindedir. Bu duruma göre öğretmenler bu ifadeye kısmen katılmaktadır.

“Öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır” ifadesine ilişkin ifade incelendiğinde örneklem içerisinde yer alan öğretmenlerin %66,7’si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %18,6’si ise Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. İfadenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,56$) katılıyorum düzeyinde olmuştur. Tablodan da anlaşılacağı üzere öğretmenler programı öğretim ilkelerine uygun olarak görmektedir.

“Sınıf seviyesine uygundur.” ifadesine yönelik görüşler analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %56,6’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %26,2’si ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddenin genel ortalamasına bakıldığında ($\bar{X}=3,35$) kararsızım düzeyi ortaya çıkmıştır. Ancak araştırmaya katılan öğretmenlerin ½’den fazlası programın sınıf seviyesine uygun olduğu görüşünü bildirmiştir .

“Öğrencinin ilgilerine uygundur.” Maddesine yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde örneklem içerisinde yer alan öğretmenlerin %42,6’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %29,5’i ise Kararsızım seçeneklerini işaretlemişlerdir. Maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,18$) kararsızım düzeyinde olmuştur.

“Öğrencinin ihtiyaçlarına uygundur.” İfadesine yönelik öğretmen görüşleri analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %42,6’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini, %29,5’i Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. İfadenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,18$) kararsızım düzeyinde olmuştur. Buna göre öğretmenlerin yarıya yakını öğrencilerin ihtiyacına programı uygun bulurken yaklaşık 1/3’ü kararsız kalmaktadır .

“Öğrencinin günlük yaşamda kullanabilmesine elverişlidir” ifadesine ilişkin görüşler analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %51’i Katılıyorum ve

Tamamen Katılıyorum %30,4'ü ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. İfadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,21$) kararsızım düzeyinde olmuştur. Bu sonuca göre öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının programın içeriğinin öğrencinin günlük yaşamda kullanabilmesine elverişli fikrindedir.

“Öğrenme alanları birbiriyle ilişkilidir.” ifadesine yönelik görüşler analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin % 61,2'si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %25,8'i ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. İfadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,40$) kararsızım düzeyindedir. Ancak bu değer tablodan da anlaşılabileceği üzere katılıyorum ifadesine çok yakındır ve öğretmenlerin önemli bir bölümü öğrenme alanlarını birbiriyle ilişkili olarak görmektedir.

1.3 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Yöntemine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının Yöntemine ilişkin öğretmen görüşleri analiz edilmiştir. Programın Yöntemine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo: 12 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Yöntemine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri	Cevap Seçenekleri										$\bar{X}$
	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
25. Program kazanımların işlenişine dair çeşitli öğretim yöntemleri ile ilgili uygulamalara imkan vermektedir.	1	,4	25	10,5	65	27,4	127	53,6	19	8.0	3,58
26. Coğrafya dersine ayrılan süre yeterlidir.	46	19,4	68	28,7	47	19,8	58	24,5	18	7,6	2,72
27. Programda önerilen ve kullanılmakta olan yöntemler amaçları gerçekleştirmeye yardımcı olacak niteliktedir.	3	1,3	38	16,0	80	33,8	100	42,2	16	6,8	3,37
28. Coğrafya dersinde mevcut olan araç-gereç ve materyalin kullanımına imkan vermektedir.	10	4,2	37	15,6	71	30.0	94	39,7	25	10,5	3,36
29. Coğrafya etkinlik uygulamalarına imkan vermektedir.	8	3,4	50	21,1	61	25,7	96	40,5	22	9,3	3,31
30. Coğrafya dersinde öğrenci aktif kılınabilecek şekilde organize edilmiştir.	9	3,8	43	18,1	69	29,1	91	38,4	25	10,5	3,33

“Program kazanımların işlenişine dair çeşitli öğretim yöntemleri ile ilgili uygulamalara imkan vermektedir.” İfadesine yönelik öğretmen görüşleri analiz edildiğinde örnekleme katılan öğretmenlerin %61,6’sı Katılıyorum ve Tamamen katılıyorum seçeneklerini işaretlemiş, %27,4’ü ise Kararsızım seçeneğini kullanmıştır. Bu ifadenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,58$) katılıyorum düzeyindedir. Bu duruma göre araştırmaya katılan öğretmenler kazanımların işlenişinde programın çeşitli öğretim yöntemleri ile ilgili uygulamaları yapmaya imkan verdiği görüşündedirler.

“Coğrafya dersine ayrılan süre yeterlidir.” ifadesine yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %48,1’i Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişken %32,1’i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneğini %19,8’i ise kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=2,72$) kararsızım düzeyindedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısı coğrafya dersine ayrılan süreyi yetersiz bulmaktadır.

“Programda önerilen ve kullanılmakta olan yöntemler amaçları gerçekleştirmeye yardımcı olacak niteliktedir” maddesine yönelik görüşler analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %49’u Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişken %33,8’i Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,37$) kararsızım düzeyindedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısı programda önerilen ve kullanılmakta olan yöntemleri amaçları gerçekleştirmeye yardımcı olacak nitelikte görmektedir.

“Coğrafya dersinde mevcut olan araç-gereç ve materyalin kullanımına imkan vermektedir.” İfadesine yönelik görüşler incelendiğinde araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin %50,2’si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemiştir. Yine öğretmenlerin %30’u ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,36$) kararsızım düzeyindedir.

Buna göre öğretmenlerin yarısı, program mevcut araç-gerecin ve materyalin kullanımına imkan vermektedir görüşündedir.

“Coğrafya etkinlik uygulamalarına imkan vermektedir.” Maddesine yönelik öğretmen görüşleri analiz edildiğinde örneklem içerisinde yer alan öğretmenlerin %49,8’i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemiş , %25,7’si ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,31$) kararsızım düzeyindedir. Ancak araştırma içerisinde yer alan öğretmenlerin en belirgin cevabı program etkinlik uygulamalarına imkan vermektedir olmuştur.

“Coğrafya dersinde öğrenci aktif kılınabilecek şekilde organize edilmiştir.” İfadesine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %48,9’u Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişken %29,1’i ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,33$) kararsızım düzeyinde olmuştur.

Tablo:13 Öğretmenlerin Coğrafya Öğretiminde Kullandığı Öğretim Metotlarının Kullanım Sıklığına Göre Sıralanması

Maddeler	1 (Tercih)		2 (Tercih)		3 (Tercih)		4 (Tercih)		5 (Tercih)		6 (Tercih)		7 (Tercih)		8 (Tercih)		9 (Tercih)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Soru Cevap	184	79,3	30	12,9	13	5,6	3	1,3			2	0,8							232	100
Örnek Olay	5	3,5	34	24,5	46	33	29	20,7	9	6,5	5	3,5	4	2,8	1	0,7			139	100
Tartışma Yöntemi	11	7,5	37	25	39	26,7	26	17,8	15	10,2	5	3,4	9	6,1	4	2,7			146	100
Problem Çözme	7	4,1	72	42,8	37	22	21	12,5	15	8,9	13	7,7	2	1,1	1	0,6			168	100
Gözlem Gezisi	1	1,3	1	1,3	7	9,4	6	8,1	11	14,8	7	9,4	20	27	19	25,6	2	2,7	74	100
Grup Tartışması	5	4	17	13,7	37	29,8	22	17,7	20	16,1	14	11,2	7	5,6	2	1,6			124	100
Rol Oynama	4	5,8	1	1,4	7	10,2	6	8,8	7	10,2	8	11,7	14	20,5	21	30,8			68	100
Gösterim	18	11,5	44	27,5	42	26,2	18	11,2	21	13,1	11	6,8	5	3,1	1	0,6			160	100
Diğer	11	7,6	37	25,5	39	26,9	26	17,9	15	10,3	5	3,4	8	5,5	4	2,8			145	100

Öğretmenlerin Coğrafya Öğretiminde Kullandığı Öğretim Metodlarının Kullanım Sıklığına Göre Sıralanması ifadesine yönelik cevapları analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin Soru Cevap maddesine 232 öğretmen cevap vermiştir. Bunların %79,3'ü bu maddeyi birinci tercih olarak, %12,9'u ikinci tercih olarak, %5,6'sı üçüncü tercih olarak %1,3'ü dördüncü tercih olarak işaretlemiştir.

Örnek olay maddesine 139 öğretmen cevap vermiştir. Bunların %33'ü üçüncü tercih olarak , %24,5'i ikinci tercih olarak, %20,7'si dördüncü tercih olarak, %6,5'i beşinci tercih olarak, %3,5'i birinci tercih olarak, %3,5'i altıncı tercih olarak, % 2,8'i yedinci tercih olarak işaretlemiştir.

Tartışma yöntemi maddesine 146 cevap verilmiştir, öğretmenlerin %26,7'si üçüncü tercih olarak, %25'i ikinci tercih olarak, %17,8'i dördüncü tercih olarak, %10,2'si beşinci tercih olarak, %9'u altıncı tercih olarak %7,5'i birinci tercih olarak, %6,1'i yedinci tercih olarak işaretlemiştir.

Problem Çözme maddesine 168 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %42,8'i ikinci tercih olarak, %22'si üçüncü tercih olarak, %12,5'i dördüncü tercih olarak, %8,9'u beşinci tercih olarak, %7,7'si altıncı tercih olarak, %4,1'i birinci tercih olarak işaretlemiştir.

Gözlem Gezisi maddesine 74 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %27'si bu maddeyi yedinci tercih olarak, %25,6'sı sekizinci tercih olarak, %14,8'i beşinci tercih olarak, %9,4'ü üçüncü tercih olarak, %8,1'i dördüncü tercih olarak, işaretlemiştir. Görüldüğü gibi bu yöntem öğretmenler tarafından fazla tercih edilmemektedir.

Grup Tartışması maddesine 124 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %29,8'i üçüncü tercih olarak, %17,7'si dördüncü tercih olarak, %16,1'i beşinci tercih olarak, %13,7'si ikinci tercih olarak, %11,2'si altıncı tercih olarak işaretlemiştir.

Rol oynama maddesine 68 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %30,8'i sekizinci tercih olarak, %20,5'i yedinci tercih olarak, %11,7'si altıncı tercih olarak, %10,2'si üçüncü tercih olarak, %10,2'si beşinci tercih olarak, işaretlemiştir. Buna göre öğretmenler bu yöntemi daha gerilerde tercih etmektedir.

Gösterim maddesine 160 öğretmen cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %27,5'i ikinci tercih olarak, %26,2'si üçüncü tercih olarak, %13,1'i beşinci tercih olarak, %11,5'i birinci tercih olarak, %11,2'si dördüncü tercih olarak işaretlemiştir.

Diğer maddesine 145 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %26,9'u üçüncü tercih olarak, %25,5'i ikinci tercih olarak, %17,9'u dördüncü olarak, %10,3'ü beşinci olarak işaretlemiştir.

Öğretmenlerin Coğrafya Öğretiminde Kullandığı Öğretim Metodlarının Kullanım Sıklığına Göre Sıralanması ifadesine yönelik cevapları analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin 1. olarak soru cevap yöntemini, 2. olarak problem çözme yöntemini, 3. olarak gösterim yöntemini, 4. olarak tartışma yöntemini, 5. olarak diğer yöntemleri kullandığı tespit edilmiştir. Öğretmenler klasik yöntemleri daha çok tercih etmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenler teknolojik ders araç ve gereçlerini ders işlerken yeteri kadar kullanamamaktadırlar bu nedenle Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) aktif öğrenme yaklaşımı öğretmenlerce yerine getirilememektedir.

**Tablo:14 Öğretmenlerin Coğrafya Dersinde Kullandığı Araç Gereçlerin
Kullanım Sıklığına Göre Sıralanışı**

ÖNEM SIRASI																	
Maddeler	1 (Tercih)		2 (Tercih)		3 (Tercih)		4 (Tercih)		5 (Tercih)		6 (Tercih)		7 (Tercih)		TOPLAM		SIRA
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	N	%	
Tepegöz projeksiyon makinesi	12	12,5	10	10,4	44	45,8	15	15,6	7	7,2	8	8,3			96	100	3
Slayt projeksiyon makinesi	16	15,5	11	10,6	46	44,6	14	13,6	12	11,6	4	3,8			103	100	4
Film makinesi ve filmler	2	3,9	5	9,8	15	29,4	14	27,4	8	15,6	7	13,7	2	3,9	51	100	6
Harita levha, model ve resimler	68	29,6	122	53,2	22	9,6	7	3							229	100	2
Yazı tahtası ve ders kitabı	133	59,6	69	30,9	12	5,4	5	2,2	3	1,3	1	0,4			223	100	1
Laboratuvar araçları teyp, video, DVD	3	3,8	1	1,3	42	53,8	13	16,6	8	10,2	11	14,1			78	100	5
Diğer	2	5,1	16	41	4	10,2	2	5,1	2	5,1	2	5,1	13	33,3	39	100	7

Coğrafya dersinde kullandığınız araç gereçleri kullanım sıklığına göre numaralayınız? ifadesine öğretmenlerin verdiği cevaplar analiz edildiğinde:

Tepegöz projeksiyon makinesi maddesine 96 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %45,8'i üçüncü tercih olarak, %15,6'sı dördüncü tercih olarak, %12,5'i birinci tercih olarak, %10,4'ü ikinci tercih olarak, %8,3'ü altıncı tercih olarak, %7,2'si beşinci tercih olarak işaretlemişlerdir.

Slayt projeksiyon makinesi maddesine 103 cevap verilmiştir. Cevap veren öğretmenlerin %44,6'sı üçüncü tercih olarak, %15,5'i birinci tercih olarak, %13,6'sı dördüncü tercih olarak, %11,6'sı beşinci tercih olarak, %10,6'sı ikinci tercih olarak işaretlemişlerdir.

Film makinesi ve filmler maddesine 51 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %29,4'ü üçüncü tercih olarak, %27,4'ü dördüncü tercih olarak, %15,6'sı beşinci tercih olarak, %13,7'si altıncı tercih olarak işaretlemişlerdir.

Harita, levha, model ve resimler maddesine 229 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %53,2'si ikinci tercih olarak, %29,6' sı birinci tercih olarak, %9,6'sı üçüncü tercih olarak seçmişlerdir. Görüldüğü gibi öğretmenler coğrafya dersinin olmazsa olmazlarını öncelikli olarak kullanmaktadırlar.

Yazı tahtası ve ders kitapları maddesine 223 cevap verilmiştir, Öğretmenlerin %59,6'sı birinci tercih olarak, %30,9'u ikinci tercih olarak, %5,4'ü üçüncü tercih olarak seçmişlerdir. Buna göre öğretmenler bu maddeye öncelik vermişlerdir.

Laboratuar araçları teyp, video, DVD maddesine 78 cevap verilmiştir, Öğretmenlerin %53,8'i üçüncü tercih olarak, %16,6'sı dördüncü tercih olarak, %14,1'i altıncı tercih olarak seçmişlerdir. Buna göre öğretmenler laboratuar araçları teyp, video ve DVD'leri fazla kullanmamaktadırlar. Programda önemle yer alan görsellik fazla tercih edilmemektedir.

Diğer maddesine 39 cevap verilmiştir %41'i ikinci tercih olarak, %33,3'ü altıncı tercih olarak seçmişlerdir.

Coğrafya dersinde kullandığınız araç gereçleri kullanım sıklığına göre numaralayınız? İfadesine öğretmenlerin verdiği cevaplar topluca analiz edildiğinde öğretmenlerin 1. olarak yazı tahtası ve ders kitabını, 2. olarak harita , levha , model ve resimleri kullandığı, 3. olarak tepegöz projeksiyon makinesini, 4. olarak slayt projeksiyon makinesi, 5. olarak laboratuar araçları teyp, video, DVD'yi sıraladığı

tespit edilmiştir. Bu sıralamaya göre öğretmenlerin dersin işlenişi sırasında klasik sayılabilecek araç ve gereçleri birincil olarak kullandığını söyleyebiliriz. Bu sonuçlara göre öğretmenler teknolojik araç gereçleri kullanamamakta ve 2005 programın vizyonunu yakalayamamaktadır.

**Tablo:15 Coğrafya Dersi Öğretim Programında (2005) Yer Alan
Beceriler, Kavramlar, Değer ve Tutumlara Yönelik Öğretmen Görüşlerinin
Dağılımı**

Anket Maddeleri	Cevap Seçenekleri										$\bar{X}$
	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
33. Öğretim programı öğrencinin harita, gözlem, arazi çalışma ve sorgulama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.	8	3,4	49	20,7	40	16,9	118	49,8	22	9,3	3,41
34. Öğretim programı öğrencinin sorgulama, tablo, grafik diyagram oluşturma ve yorumlama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.	3	1,3	35	14,8	35	14,8	144	60,8	20	8,4	3,60
35. Öğretim programı öğrencinin zamanı algılama, kanıt kullanma, değişim ve sürekliliği algılama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.	1	,4	35	14,8	60	25,3	126	53,2	15	6,3	3,50
36. Öğretim programı coğrafi kavramları doğru kullanmaya imkan vermektedir.	1	,4	36	15,2	47	19,8	140	59,1	13	5,5	3,54
37. Öğretim programı öğrencinin dayanışma, hoşgörü, bilimsellik, sevgi ve saygı gibi değerleri kazanmasına imkan vermektedir.	4	1,7	38	16,0	53	22,4	128	54,0	14	5,9	3,46
38. Öğretim programı öğrencinin duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik ve sorumluluk gibi değerleri kazanmasına imkan vermektedir.	5	2,1	37	15,6	43	18,1	137	57,8	15	6,3	3,50
39. Öğretim programı coğrafi bilinç olarak doğa ve insana ait tutumları geliştirecek niteliktedir.	2	,8	35	14,8	39	16,5	136	57,4	25	10,5	3,62

“Öğretim programı öğrencinin harita, gözlem, arazi çalışma ve sorgulama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.” İfadesine ait cevaplar incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %59,1’i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini, %24,1’i ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,41$) katılıyorum düzeyindedir. Buna göre öğretmenler programın öğrencilerin harita, gözlem, arazi çalışma ve sorgulama becerisini geliştirmeye imkan verdiği görüşündedir.

“Öğretim programı öğrencinin sorgulama, tablo, grafik diyagram oluşturma ve yorumlama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.” Maddesine ait öğretmen görüşleri analiz edildiğinde araştırma içerisinde yer alan öğretmenlerin %69,2’si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişken %16,1’i ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,60$) katılıyorum düzeyindedir. Bu durumda öğretmenler programın; öğrencilerin sorgulama, tablo, grafik diyagram oluşturma ve yorumlama becerisini geliştirmeye imkan verdiği kanaatindedir.

“Öğretim programı öğrencinin zamanı algılama, kanıt kullanma, değişim ve sürekliliği algılama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.” Sorusuna ait öğretmen cevapları incelendiğinde Öğretmenlerin %59,5’i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişken, %25,3’ü ise kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu cevapların genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,50$) Katılıyorum düzeyinde olmuştur. Öğretmenler, programın öğrencinin zamanı algılama, kanıt kullanma, değişim ve sürekliliği algılama becerisini geliştirdiği görüşündedir.

“Öğretim programı coğrafi kavramları doğru kullanmaya imkan vermektedir.” maddesine ait öğretmen cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %64,6’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişken %19,8 ‘i ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,54$) Katılıyorum düzeyindedir. Bu sonuca göre öğretmenler, programın coğrafi kavramları doğru kullanmaya imkan verdiği görüşündedir.

“Öğretim programı öğrencinin dayanışma, hoşgörü, bilimsellik, sevgi ve saygı gibi değerleri kazanmasına imkan vermektedir.” İfadesine ait öğretmen görüşleri analiz edildiğinde Araştırma içerisinde yer alan öğretmenlerin %59,9’u Katılıyorum ve Tamamen katılıyorum seçeneklerini işaretlemişken, %22,4’ü ise kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,46$) katılıyorum düzeyindedir. Bu durumdan yola çıkarak öğretmenler programın,

dayanışma, hoşgörü, bilimsellik, sevgi ve saygı gibi değerlerin kazanılmasına imkan verdiği görüşündedirler.

“Öğretim programı öğrencinin duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik ve sorumluluk gibi değerleri kazanmasına imkan vermektedir.” İfadesine ait öğretmen cevapları analiz edildiğinde öğretmenlerin %64,1’i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %18,1’i ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,50$) katılıyorum düzeyindedir. Bu doğrultuda öğretmenler programın, öğrencinin duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik ve sorumluluk gibi değerleri kazanmasına imkan verdiği görüşündedir.

“Öğretim programı coğrafi bilinç olarak doğa ve insana ait tutumları geliştirecek niteliktedir.” Maddesine ilişkin öğretmen cevapları analiz edildiğinde öğretmenlerin %67,9’u Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneğini, %16,5’i ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu cevapların genel ortalaması ($\bar{X}=3,62$) katılıyorum düzeyinde olmuştur. Bu sonuca göre öğretmenler programı, coğrafi bilinç olarak doğa ve insana ait tutumları geliştirecek nitelikte bulmaktadırlar.

1.4 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Ölçme ve Değerlendirmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının Ölçme ve Değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri analiz edilmiştir. Programın Ölçme Değerlendirme kısmına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo: 16 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Ölçme ve Değerlendirmesine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri	Cevap Seçenekleri										$\bar{X}$
	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
40. Öğretim programında değerlendirme teknikleri süreci ve sonucu değerlendirmeye imkan vermektedir zihinsel becerileri ne kadar geliştirdiğini iyi bir şekilde değerlendirmemizi sağlar.	2	,8	27	11,4	47	19,8	144	60,8	17	7,2	3,62
41. Öğrenci etkinlikleri öğrencinin bilgiyi nasıl yapılandırıdığını ve üst zihinsel becerileri ne kadar geliştirdiğini iyi bir şekilde değerlendirmemizi sağlar.	5	2,1	32	13,5	57	24,1	130	54,9	13	5,5	3,48
42. Sınavlarda belleğe dayalı sorulardan ziyade analiz ve senteze dayalı sorular bulunmaktadır.			27	11,4	46	19,4	140	59,1	24	10,1	3,68
43. Sınavlarda üst düzey zihinsel becerilerin ne kadar geliştiğini ölçen sorular kullanılmalıdır.	4	1,7	27	11,4	43	18,1	125	52,7	38	16,0	3,70
44. Sınavlarda beceriler, kavramlar, değer ve tutumları ölçebilecek sorular sorulmalıdır.	1	,4	12	5,1	21	8,9	151	63,7	52	21,9	4,01
45. Öğretim programı, öğrenim süreci içerisinde ve sonunda amaca ilişkin olarak geliştirilmesi planlanan kazanımları gerçekleştirmeyi sağlamaktadır.	1	,4	28	11,8	60	25,3	127	53,6	21	8,9	3,58

“Öğretim programında değerlendirme teknikleri süreci ve sonucu değerlendirmeye imkan vermektedir zihinsel becerileri ne kadar geliştirdiğini iyi bir şekilde değerlendirmemizi sağlar.” Maddesine ait öğretmen cevapları analiz edildiğinde araştırma içerisinde yer alan öğretmenlerin %68’i Katılıyorum ve Tamamen katılıyorum seçeneğini işaretlemişken, %19,8’i Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Verilen cevapların genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,62$) katılıyorum düzeyinde olmuştur. Bu doğrultuda öğretmenler program; değerlendirme teknikleri, süreci ve sonucu değerlendirmeye imkan vermesi açısından, zihinsel becerilerin ne kadar geliştiğini iyi bir şekilde değerlendirmemizi sağlar görüşündedir.

“Öğrenci etkinlikleri öğrencinin bilgiyi nasıl yapılandırıldığını ve üst zihinsel becerileri ne kadar geliştirdiğini iyi bir şekilde değerlendirmemizi sağlar.” İfadesine yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin

%60,4'ü Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini, %24,1'i Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,48$) katılıyorum düzeyindedir. Buna durumda öğretmenler, programın öğrenci etkinliklerini, öğrencinin bilgiyi nasıl yapılandırıldığını ve üst zihinsel becerileri, ne kadar geliştirdiğini, iyi bir şekilde değerlendirdiğini düşünmektedir.

“Sınavlarda belleğe dayalı sorulardan ziyade analiz ve senteze dayalı sorular bulunmaktadır.” İfadesine yönelik öğretmen cevapları analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %69,2'si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini, %19,4'ü ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen cevapların genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,68$) katılıyorum düzeyindedir. Öğretmenler, sınavlarda belleğe dayalı sorulardan ziyade analiz ve senteze dayalı sorular sorulmalı görüşündedirler.

“Sınavlarda üst düzey zihinsel becerilerin ne kadar geliştiğini ölçen sorular kullanılmalıdır.” İfadesine ilişkin görüşler incelendiğinde araştırma içerisine giren öğretmenlerin %68,7'si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini, %18,1'i ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu cevapların genel ortalaması ($\bar{X}=3,70$) katılıyorum düzeyinde olmuştur. Öğretmenler, programın amaçları doğrultusunda sınavlarda üst düzey zihinsel becerilerin, ne kadar geliştiğini ölçen nitelikte soruların sorulması görüşündedir.

“Sınavlarda beceriler, kavramlar, değer ve tutumları ölçebilecek sorular sorulmalıdır.” Maddesine yönelik öğretmen görüşleri analiz edildiğinde Araştırmaya katılan öğretmenlerin %63,7'si Katılıyorum, %21,9'u ise Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=4,01$) katılıyorum düzeyindedir. Buna göre öğretmenler, sınavlarda beceriler, kavramlar, değer ve tutumları ölçebilecek soruların sorulmasını desteklemektedirler.

“Öğretim programı, öğrenim süreci içerisinde ve sonunda amaca ilişkin olarak geliştirilmesi planlanan kazanımları gerçekleştirmeyi sağlamaktadır.”

İfadesine ilişkin öğretmen görüşleri analiz edildiğinde öğretmenlerin %62,5'i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, seçeneklerini %25,3'ü ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadenin genel ortalaması ($\bar{X}=3,58$) katılıyorum düzeyindedir. Öğretmenler, öğretim programı, öğrenim süreci içerisinde ve sonunda amaca ilişkin olarak geliştirilmesi planlanan kazanımları gerçekleştirmeyi sağlamaktadır görüşündedirler.

Tablo: 17 Öğretmenlerin Coğrafya Dersinde Öğrenci Başarısını En Çok Hangi Yöntemlerle Değerlendirdiklerinin Sıralanması

ÖNEM SIRASI															
Maddeler	1 (Tercih)		2 (Tercih)		3 (Tercih)		4 (Tercih)		5 (Tercih)		6 (Tercih)		TOPLAM		SIRA
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğrenci ürün dosyalarını inceleyerek	15	8,5	36	20,5	72	41,1	29	16,5	23	13,1	29	16,5	175	100	4
Sözlü sunumlar ve projeleri inceleyerek	31	17,9	59	34,1	53	30,6	30	17,3					173	100	2
Yazılı sınavlarla	156	69	35	15,4	27	11,9	4	1,7	4	1,7			226	100	1
Objektif Testlerle	4	3,8	26	24,5	21	19,8	30	28,3	25	23,5			106	100	5
Soru Cevap şeklindeki sözlü yoklamalarla	25	14,9	71	42,5	40	23,9	14	8,3	17	10,1			167	100	3
Diğer	1	5,8	2	11,7	3	17,6	1	5,8	1	5,8	9	52	17	100	6

Coğrafya dersinde öğrenci başarısını en çok hangi yöntemle değerlendiriyorsunuz? İfadesine yönelik öğretmen cevapları incelendiğinde öğretmenler:

Öğrenci ürün dosyalarını inceleyerek maddesine 175 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %41,1'i üçüncü tercih olarak, %20,5'i ikinci tercih olarak, %16,5'i

beşinci tercih olarak, %16,5'i altıncı tercih olarak, %13,1'i beşinci tercih olarak seçmişlerdir.

Sözlü sunumlar ve projeleri inceleyerek maddesine 173 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %34,1'i ikinci tercih olarak, %30,6'sı ikinci tercih olarak, %17,9'u üçüncü tercih olarak, %17,3'ü dördüncü tercih olarak işaretlemişlerdir.

Yazılı sınavlarla maddesine 226 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %69'u birinci tercih olarak, %15,4'ü ikinci tercih olarak, %11,9'u üçüncü tercih olarak seçmiştir. Buna göre öğretmenler yazılı sınavları öncelikli olarak tercih etmektedirler.

Objektif Testlerle maddesine 106 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %42,5'i ikinci tercih olarak %23,9'u üçüncü tercih olarak, %14,9'u birinci tercih olarak seçmişlerdir.

Soru Cevaplar Şeklindeki Sözlü Yoklamalarla maddesine 167 cevap verilmiştir. Öğretmenlerin %42,5'i bu maddeyi ikinci tercih olarak, %23,9'u üçüncü tercih olarak, %14,9'u birinci tercih olarak, %10,1'i beşinci tercih olarak seçmişlerdir.

Diğer maddesine 17 cevap verilmiştir. Bu maddenin genellikle son sıralarda tercih edildiği görülmektedir.

Coğrafya dersinde öğrenci başarısını en çok hangi yöntemle değerlendiriyorsunuz? İfadesine yönelik öğretmen cevapları incelendiğinde öğretmenler öğrenci başarısını değerlendirmeyi birinci olarak Yazılı sınavlarla, ikinci olarak, Sözlü sunumlar ve projeleri inceleyerek, üçüncü olarak, Soru cevap şeklindeki sözlü yoklamalarla, dördüncü olarak Öğrenci ürün dosyalarını inceleyerek yaptığını belirtmiştir. Buna göre öğretmenler yazılı sınavlar en çok tercih edilen değerlendirme yöntemidir. Bu sonuçlara göre öğretmenler klasik değerlendirme

yöntemlerini kullanmakla birlikte programın etkinlikleri içerisinde yer alan öğrenciyi merkeze alan sözlü sunum ve projeleri de değerlendirme amacıyla kullanmaktadırlar.

1.5 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Araştırmamızın bu bölümünde araştırmaya katılan öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının Geliştirilmesine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Program Geliştirme kısmına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo: 18 Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri	Cevap Seçenekleri										$\bar{X}$
	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
47. Programda belirtilen amaçlar kazandırılabilir niteliktedir.	1	,4	27	11,4	57	24,1	140	59,1	12	5,1	3,56
48. Programda belirtilen amaçlar coğrafya dersinin ve milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir	2	,8	32	13,5	49	20,7	136	57,4	18	7,6	3,57
49. Dersin içeriği öğrencinin seviyesine, ilgisine ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmiştir	7	3,0	55	23,2	66	27,8	95	40,1	14	5,9	3,22
50. Dersin amaçları ve içeriği arasında sağlam bir tutarlılık vardır	5	2,1	51	21,5	59	24,9	111	46,8	11	4,6	3,30
51. Dersin coğrafi beceriler ve uygulamalar, doğal sistemler, Mekansal bir sentez= Türkiye, Küresel ortam Bölgeler ve Türkiye ve Çevre ve Toplum öğrenme alanları şeklinde düzenlenmesi öğretimi kolaylaştırmıştır	11	4,6	49	20,7	49	20,7	112	47,3	16	6,8	3,30
52. Öğretim programında haftalık ders saatleri yeterli bir şekilde düzenlenmiştir.	45	19,0	76	32,1	39	16,5	63	26,6	14	5,9	2,68
53. Öğretim programı dersin öğretiminde konuya uygun yöntemlerin seçimine olanak sağlamaktadır	4	1,7	42	17,7	44	18,6	135	57,0	12	5,1	3,45
54. Coğrafya öğretiminde kullanılan araç ve gereçler okulda yeterince mevcuttur.	37	15,6	83	35,0	30	12,7	64	27,0	23	9,7	2,80

“Programda belirtilen amaçlar kazandırılabilir niteliktedir.” İfadesine ait öğretmen cevapları incelendiğinde araştırma örneklemi içinde yer alan öğretmenlerin %64,2’si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %24,1’i ise Kararsızım seçeneklerini işaretlemiştir. Bu cevapların genel ortalaması ise ($\bar{X}$ =3,56) katılıyorum

düzeyindedir. Öğretmenler programda belirtilen amaçları kazandırılabilir nitelikte bulmaktadırlar.

“Programda belirtilen amaçlar coğrafya dersinin ve milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.” İfadesine yönelik öğretmenler görüşleri analiz edildiğinde öğretmenlerin %65’i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini, %20,7’si Kararsızım seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu cevapların genel ortalaması ($\bar{X}=3,57$) katılıyorum düzeyindedir. Bu doğrultuda öğretmenler programda belirtilen amaçları, coğrafya dersinin ve milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirebilecek nitelikte bulmaktadırlar.

“Dersin içeriği öğrencinin seviyesine, ilgisine ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmiştir.” Maddesine ait öğretmen görüşleri analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin % 46’sı Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %27,8’i Kararsızım seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların genel ortalaması ($\bar{X}=3,22$) kararsızım düzeyinde olmuştur. Buna göre öğretmenler dersin içeriğini öğrencilerin seviyesine uygun olduğu konusunda net bir görüş belirtmemişlerdir.

“Dersin amaçları ve içeriği arasında sağlam bir tutarlılık vardır.” ifadesine yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin % 51,4’ü Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini, %24,9’u ise Kararsızım seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadeye verilen cevapların genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,30$) kararsızım düzeyindedir. Bu sonuca göre öğretmenlerin yarısından fazlası dersin amaçları ve içeriği arasında sağlam bir tutarlılık görmektedir.

“ Dersin coğrafi beceriler ve uygulamalar, doğal sistemler, Mekansal bir sentez: Türkiye, Küresel ortam Bölgeler ve Türkiye ve Çevre ve Toplum öğrenme alanları şeklinde düzenlenmesi öğretimi kolaylaştırmıştır.” İfadesine ait cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin %54,1’i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %25,3’ü Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu

ifadenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=3,30$) kararsızım düzeyinde gerçekleşmiştir. Buna göre öğretmenlerin yarıdan biraz fazlası coğrafya dersinin beceriler ve uygulamalar, doğal sistemler, mekansal bir sentez: Türkiye, küresel ortam bölgeler ve Türkiye ve Çevre ve Toplum öğrenme alanları şeklinde öğretilmesini uygun bulmuş, $\frac{1}{4}$ 'ü ise uygun bulmamıştır.

“Öğretim programında haftalık ders saatleri yeterli bir şekilde düzenlenmiştir.” Maddesine ait öğretmen cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %51,1'i Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum, %32,5'i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu maddenin genel ortalaması ise ($\bar{X}=2,68$) kararsızım düzeyinde gerçekleşmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere öğretmenlerin yarisından biraz fazlası coğrafya dersine ayrılan süreyi yetersiz bulmaktadır.

“Öğretim programı dersin öğretiminde konuya uygun yöntemlerin seçimine olanak sağlamaktadır.” Maddesine ait öğretmen cevapları incelendiğinde araştırmaya katılanların %62,1'i Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum, %19,4'ü ise Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir . Bu cevapların genel ortalaması ($\bar{X}=3,45$) katılıyorum düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu sonuca göre öğretmenler, dersin öğretiminde konuya uygun yöntemlerin seçilmesine programın uygun olduğu görüşündedirler.

“Coğrafya öğretiminde kullanılan araç ve gereçler okulda yeterince mevcuttur.” İfadesine yönelik görüşler analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %50,6'sı Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum %36,7'si Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu cevapların genel ortalaması ise ($\bar{X}=2,80$) kararsızım düzeyinde gerçekleşmiştir. Ancak araştırmaya katılan öğretmenler öğretimde kullanılan araç ve gerecin okullarda yeterince bulunmadığı görüşündedirler.

**Tablo:19 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programı
(2005)Konusunda Başka Görüş ve Önerileri.**

ÖNERİLER
9.Sınıf coğrafya ders saati arttırılmalıdır
Okullardaki araç gereç eksiklikleri giderilmelidir.
Meslek liseleri için müfredat yeniden düzenlenmelidir.
Ders kitapları yeniden düzenlenmelidir.
Okullarda coğrafya laboratuvarları oluşturulmalı gezi, gözlem ve arazi çalışmaları için ayrıca süre verilmelidir.
Öğretmenler müfredat konusunda bilgilendirilmelidir.
Öğrenciler yeterince hazırlık yapamamaktadır bu nedenle öğrenciler yetersiz kalmaktadır
Kitaplardaki etkinlikler yeniden düzenlenmelidir.
Coğrafya dersi bütün sınıflarda zorunlu olmalıdır
Öğrenci seçme sınavında müfredata göre sorular sorulmalıdır.

V.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

2.1 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı:

Araştırmanın ikinci alt probleminde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, coğrafya dersi öğretim programına (2005) ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo:20 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı için t-Testi Sonuçları

BOYUT	CINSİYET	N	$\bar{X}$	S	t	P
AMAÇ	Kadın	85	3,32	,69	-,158	,875
	Erkek	152	3,34	,79		
İÇERİK	Kadın	85	3,33	,70	1,135	,258
	Erkek	152	3,21	,84		
YÖNTEM	Kadın	85	3,46	,51	,905	,366
	Erkek	152	3,39	,69		
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	Kadın	85	3,64	,57	-,943	,346
	Erkek	152	3,71	,55		
GELİŞTİRME	Kadın	85	3,29	,59	,858	,392
	Erkek	152	3,21	,68		

Öğretmenlerin coğrafya dersi öğretim programının (2005) “Amaç” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = -,158$; $P > .05$]. Amaç boyutunda erkek öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,34$) iken kadın öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,32$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “İçerik” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = 1,135$; $P > .05$]. İçerik boyutunda kadın öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,33$) iken erkek öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,21$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Yöntem” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = ,905$; $P > .05$]. Yöntem boyutunda kadın öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,46$) iken erkek öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,39$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Ölçme Değerlendirme” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = -,943$; $P > .05$]. Ölçme Değerlendirme boyutunda erkek öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,71$) iken kadın öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,64$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Geliştirme” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = ,858$; $P > .05$]. Geliştirme boyutunda kadın öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,29$) iken erkek öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,21$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

V.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

3.1 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre Farklılığı

Araştırmanın üçüncü alt probleminde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, coğrafya dersi öğretim programına (2005) ilişkin görüşlerinin çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo:21 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Çalıştıkları Kurum Değişkenine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
AMAÇ	Gruplararası	,254	2	,127	,223	,800
	Gruplariçi	133,064	234	,569		
	Toplam	133,318	236			
İÇERİK	Gruplararası	,372	2	,186	,293	,747
	Gruplariçi	148,550	234	,635		
	Toplam	148,922	236			
YÖNTEM	Gruplararası	,119	2	,059	,149	,862
	Gruplariçi	93,295	234	,399		
	Toplam	93,414	236			
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	Gruplararası	,543	2	,271	,883	,415
	Gruplariçi	71,966	234	,308		
	Toplam	72,509	236			
GELİŞTİRME	Gruplararası	,011	2	,005	,013	,987
	Gruplariçi	100,579	234	,430		
	Toplam	100,590	236			

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Amaç” boyutuna ilişkin görüşleri çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(2-234)} = ,223$; $P > .05$]. Amaç boyutunda kurum değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, Anadolu ve Fen Lisesinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,39$) Genel Lise ($\bar{X} = 3,31$) ve Meslek Lisesinde ($\bar{X} = 3,35$) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “İçerik” boyutuna ilişkin görüşleri çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(2-234)} = ,293$; $P > .05$]. İçerik boyutunda kurum değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, Meslek Lisesinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,32$) Anadolu ve Fen Lisesi ($\bar{X} = 3,26$) Genel Liselerde ($\bar{X} = 3,22$) görev yapan öğretmenlerin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Yöntem” boyutuna ilişkin görüşleri çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(2-234)} = ,149$; $P > .05$]. Yöntem boyutunda kurum değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, Anadolu ve Fen Lisesinde görev yapan öğretmenlerinin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,45$) Meslek Liselerinde ($\bar{X} = 3,41$) Genel Liselerde ($\bar{X} = 3,40$) görev yapan öğretmenlerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Ölçme Değerlendirme” boyutuna ilişkin görüşleri çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(2-234)} = ,883$; $P > .05$]. Ölçme Değerlendirme boyutunda kurum değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,75$) Anadolu

ve Fen Liselerinde ($\bar{X}=3,73$) Genel Liselerde ($\bar{X}=3,64$) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Geliştirme” boyutuna ilişkin görüşleri çalıştıkları kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(2-234)}=,013$; $P>,05$]. Geliştirme boyutunda kurum değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, Genel Liselerde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,25$) Meslek Liselerinde ($\bar{X}=3,24$) Anadolu ve Fen Liselerinde ($\bar{X}=3,23$) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo:22 Kurum Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Görev Yeri	N	$\bar{X}$	S
AMAÇ	Genel Lise	135	3,31	,78
	Anadolu ve Fen lisesi	51	3,39	,75
	Meslek Lisesi	51	3,35	,68
	Toplam	237	3,33	,75
İÇERİK	Genel Lise	135	3,22	,85
	Anadolu ve Fen lisesi	51	3,26	,73
	Meslek Lisesi	51	3,32	,70
	Toplam	237	3,25	,79
YÖNTEM	Genel Lise	135	3,40	,68
	Anadolu ve Fen lisesi	51	3,45	,56
	Meslek Lisesi	51	3,41	,57
	Toplam	237	3,41	,63
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	Genel Lise	135	3,64	,61
	Anadolu ve Fen lisesi	51	3,73	,48
	Meslek Lisesi	51	3,75	,46
	Toplam	237	3,68	,55
GELİŞTİRME	Genel Lise	135	3,25	,71
	Anadolu ve Fen lisesi	51	3,23	,56
	Meslek Lisesi	51	3,24	,60
	Toplam	237	3,24	,65

V. 4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

4. 1. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı

Araştırmanın dördüncü alt probleminde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, coğrafya dersi öğretim programına (2005) ilişkin görüşlerinin kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo:23 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
AMAÇ	Gruplar arası	3,068	4	,767	1,366	,246
	Gruplar içi	130,249	232	,561		
	Toplam	133,318	236			
İÇERİK	Gruplar arası	3,113	4	,778	1,238	,295
	Gruplar içi	145,809	232	,628		
	Toplam	148,922	236			
YÖNTEM	Gruplar arası	1,712	4	,428	1,082	,366
	Gruplar içi	91,703	232	,395		
	Toplam	93,414	236			
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	Gruplar arası	1,327	4	,332	1,082	,366
	Gruplar içi	71,181	232	,307		
	Toplam	72,509	236			
GELİŞTİRME	Gruplar arası	1,778	4	,444	1,044	,385
	Gruplar içi	98,812	232	,426		
	Toplam	100,590	236			

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Amaç” boyutuna ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(4-234)} = 1,366$; $P > .05$]. Amaç boyutunda kıdem değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 6-10 yıl görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,53$), 11-15 yıl ($\bar{X} = 3,35$), 16-20 yıl ($\bar{X} = 3,27$), 1-5 yıl ($\bar{X} = 3,20$),

21 yıl ve üzeri ($\bar{X}=3,19$) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “İçerik” boyutuna ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(4-234)}= 1,238$; $P> .05$]. İçerik boyutunda kıdem değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 6-10 yıl görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,35$), 11-15 yıl ($\bar{X}=3,34$), 16-20 yıl ($\bar{X}=3,27$), 21 yıl ve üzeri($\bar{X}=3,16$), 1-5 yıl ($\bar{X}=3,03$) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Yöntem” boyutuna ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(4-234)}= 1,082$; $P> .05$]. Yöntem boyutunda kıdem değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 11-15 yıl görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,49$), 6-10 yıl ($\bar{X}=3,47$), 16-20 yıl ($\bar{X}=3,39$), 1-5 yıl ($\bar{X}=3,34$), 21 yıl ve üzeri ($\bar{X}=3,27$) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Ölçme Değerlendirme” boyutuna ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(4-234)}= 1,082$; $P> .05$]. Ölçme Değerlendirme boyutunda kıdem değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 6-10 yıl görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,76$), 11-15 yıl ($\bar{X}=3,72$), 16-20 yıl ($\bar{X}=3,71$), 1-5 yıl ($\bar{X}=3,63$), 21 yıl ve üzeri ($\bar{X}=3,54$) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Geliştirme” boyutuna ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(4-234)} = 1,044$; $P > .05$]. Geliştirme boyutunda kıdem değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 16-20 yıl görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,33$), 6-10 yıl ($\bar{X} = 3,29$), 11-15 yıl ($\bar{X} = 3,29$), 21 yıl ve üzeri ($\bar{X} = 3,15$), 1-5 yıl ($\bar{X} = 3,09$) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo:24 Kıdem Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Kıdem	N	$\bar{X}$	S
AMAÇ	1-5 yıl	37	3,20	,72
	6-10 yıl	40	3,53	,69
	11-15 yıl	82	3,35	,80
	16-20 yıl	37	3,38	,77
	21+ yıl	41	3,20	,70
	Toplam	237	3,33	,75
İÇERİK	1-5 yıl	37	3,03	,82
	6-10 yıl	40	3,35	,78
	11-15 yıl	82	3,34	,83
	16-20 yıl	37	3,27	,73
	21+ yıl	41	3,16	,75
	Toplam	237	3,25	,79
YÖNTEM	1-5 yıl	37	3,34	,57
	6-10 yıl	40	3,48	,62
	11-15 yıl	82	3,49	,66
	16-20 yıl	37	3,39	,57
	21+ yıl	41	3,27	,67
	Toplam	237	3,41	,63
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	1-5 yıl	37	3,63	,61
	6-10 yıl	40	3,76	,37
	11-15 yıl	82	3,72	,62
	16-20 yıl	37	3,71	,51
	21+ yıl	41	3,54	,54
	Toplam	237	3,68	,55
GELİŞTİRME	1-5 yıl	37	3,09	,62
	6-10 yıl	40	3,29	,56
	11-15 yıl	82	3,29	,70
	16-20 yıl	37	3,33	,68
	21+ yıl	41	3,15	,64
	Toplam	237	3,24	,65

V.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

5.1. Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Değişkenine Göre Farklılığı

Araştırmanın beşinci alt probleminde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, coğrafya dersi öğretim programına (2005) ilişkin görüşlerinin mezun oldukları program değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo:25 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Mezuniyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Boyut	Mezuniyet	N	$\bar{X}$	S	t	P
AMAÇ	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Fakültesi	147	3,34	,76	,253	,801
	Diğer	90	3,32	,74		
İÇERİK	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Fakültesi	147	3,23	,80	-,391	,696
	Diğer	90	3,28	,78		
YÖNTEM	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Fakültesi	147	3,39	,62	-,500	,617
	Diğer	90	3,44	,64		
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Fakültesi	147	3,69	,53	,225	,822
	Diğer	90	3,67	,60		
GELİŞTİRME	Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Fakültesi	147	3,20	,65	-1,088	,278
	Diğer	90	3,30	,66		

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Amaç” boyutuna ilişkin görüşleri mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = ,253$; $P > .05$]. Amaç boyutunda Eğitim Fakültesi ve Eğitim Enstitüsü mezunu öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,34$) iken diğer

mezunların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,32$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “İçerik” boyutuna ilişkin görüşleri mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = -,391$; $P > .05$]. İçerik boyutuna ilişkin diğer mezunların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,28$) iken Eğitim Fakültesi ve Eğitim Enstitüsü Mezunlarının görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,23$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Yöntem” boyutuna ilişkin görüşleri mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = -,500$; $P > .05$]. Yöntem boyutuna ilişkin olarak diğer mezunların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,44$) iken Eğitim Fakültesi ve Eğitim Enstitüsü mezunlarının görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,39$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Ölçme Değerlendirme” boyutuna ilişkin görüşleri mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = ,225$; $P > .05$]. Ölçme Değerlendirme boyutuna ilişkin olarak Eğitim fakültesi ve Eğitim Enstitüsü mezunlarının görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,69$) iken diğer mezunların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,67$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Geliştirme” boyutuna ilişkin görüşleri mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)} = -1,088$; $P > .05$]. Geliştirme boyutuna ilişkin olarak Diğer mezunların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,30$) iken Eğitim Fakültesi ve Eğitim Enstitüsü mezunlarının görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,20$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

V.6.ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

6. 1 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Haftalık Ders Saati Değişkenine Göre Farklılığı

Araştırmanın altıncı alt probleminde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, coğrafya dersi öğretim programına (2005) ilişkin görüşlerinin haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo:26 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Haftalık Ders Saati Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
AMAÇ	Gruplar arası	1,063	3	,354	,624	,600
	Gruplar içi	132,255	233	,568		
	Toplam	133,318	236			
İÇERİK	Gruplar arası	1,749	3	,583	,923	,430
	Gruplar içi	147,173	233	,632		
	Toplam	148,922	236			
YÖNTEM	Gruplar arası	2,441	3	,814	2,084	,103
	Gruplar içi	90,973	233	,390		
	Toplam	93,414	236			
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	Gruplar arası	,378	3	,126	,407	,748
	Gruplar içi	72,131	233	,310		
	Toplam	72,509	236			
GELİŞTİRME	Gruplar arası	1,527	3	,509	1,197	,312
	Gruplar içi	99,064	233	,425		
	Toplam	100,590	236			

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Amaç” boyutuna ilişkin görüşleri haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(3-233)} = ,624$; $P > .05$]. Amaç boyutunda haftalık ders saati değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 16-20 saat derse giren öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,39$), 11-15 saat ($\bar{X} = 3,38$), 21 saat ve üzeri ($\bar{X} = 3,33$), 1-10 saat ($\bar{X} = 3,20$) derse giren öğretmenlerden daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “İçerik” boyutuna ilişkin görüşleri haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(3-233)} = ,923$; $P > .05$]. İçerik boyutunda haftalık ders saati değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 16-20 saat derse giren öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,39$), 1-10 saat ($\bar{X} = 3,22$), 11-15 saat ($\bar{X} = 3,20$), 21 saat ve üzeri ($\bar{X} = 3,18$) derse giren öğretmenlerden daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Yöntem” boyutuna ilişkin görüşleri haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(3-233)} = 2,084$; $P > .05$]. Yöntem boyutunda haftalık ders saati değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 16-20 saat derse giren öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,49$), 11-15 saat ($\bar{X} = 3,48$), 1-10 saat ($\bar{X} = 3,47$), 21 saat ve üzeri ($\bar{X} = 3,27$) derse giren öğretmenlerden daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin coğrafya dersi öğretim programının (2005) “Ölçme Değerlendirme” boyutuna ilişkin görüşleri haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(3-233)} = ,407$; $P > .05$]. Ölçme Değerlendirme boyutunda haftalık ders saati değişkenine göre farklılık bulunmamakla birlikte, 16-20

saat derse giren öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,73$), 1-10 saat ($\bar{X}=3,68$), 21 saat ve üzeri ($\bar{X}=3,67$), 11-15 saat ($\bar{X}=3,62$) derse giren öğretmenlerden daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Geliştirme” boyutuna ilişkin görüşleri haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$F_{(3-233)}= 1,197$; $P> .05$]. Geliştirme boyutunda haftalık ders saati değişkenine göre farklılık bulunmama ile birlikte, 16 -20 saat derse giren öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,35$), 1-10 saat ($\bar{X}=3,29$), 11-15 saat ($\bar{X}=3,21$), 21 saat ve üzeri ($\bar{X}=3,15$) derse giren öğretmenlerden daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tablo:27 Haftalık Ders Saati Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Haftalık ders saati	N	$\bar{X}$	S
AMAÇ	1-10 saat	41	3,20	,79
	11-15 saat	45	3,38	,76
	16-20 saat	67	3,39	,69
	21+	84	3,33	,78
	Toplam	237	3,33	,75
İÇERİK	1-10 saat	41	3,22	,76
	11-15 saat	45	3,20	,71
	16-20 saat	67	3,39	,76
	21+	84	3,18	,88
	Toplam	237	3,25	,79
YÖNTEM	1-10 saat	41	3,47	,61
	11-15 saat	45	3,49	,59
	16-20 saat	67	3,49	,60
	21+	84	3,27	,67
	Toplam	237	3,41	,63
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	1-10 saat	41	3,68	,55
	11-15 saat	45	3,62	,68
	16-20 saat	67	3,74	,53
	21+	84	3,67	,50
	Toplam	237	3,68	,55
GELİŞTİRME	1-10 saat	41	3,29	,59
	11-15 saat	45	3,21	,61
	16-20 saat	67	3,35	,66
	21+	84	3,15	,70
	Toplam	237	3,24	,65

IV.7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

7.1 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Hizmet-içi Kursa Katılma Durumu Değişkenine Göre Farklılığı

Araştırmanın yedinci alt probleminde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, coğrafya dersi öğretim programına (2005) ilişkin görüşlerinin hizmet-içi eğitim kursuna katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo:28 Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programına (2005) İlişkin Görüşlerinin Hizmet-içi Kursa Katılma Durumu Değişkenine Göre Farklılığı için t-Testi Sonuçları.

Boyut	Hizmet-içi Kursa Katılma Durumu	N	$\bar{X}$	S	t	P
AMAÇ	Evet	64	3,49	,66	2,031	,043
	Hayır	172	3,27	,78		
İÇERİK	Evet	64	3,34	,76	1,052	,294
	Hayır	172	3,22	,81		
YÖNTEM	Evet	64	3,53	,60	1,819	,070
	Hayır	172	3,36	,63		
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	Evet	64	3,83	,42	2,647	,009
	Hayır	172	3,62	,59		
GELİŞTİRME	Evet	64	3,37	,67	1,859	,064
	Hayır	172	3,19	,64		

Öğretmenlerin coğrafya dersi öğretim programının (2005) “Amaç” boyutuna ilişkin görüşleri hizmet içi eğitim kursuna katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$t_{(235)} = 2,031$; $P < .05$]. Amaç boyutunda hizmet içi eğitim

kursuna katılan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,49$) iken hizmet içi eğitim kursuna katılmayan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,27$) olarak gerçekleşmiştir. Bu bulguya göre hizmet içi eğitim kursuna katılan öğretmenlerin programın amaç boyutuna ilişkin görüşlerinin, hizmet içi eğitim kursuna katılmayan öğretmenlere göre daha olumlu olduğudur.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “İçerik” boyutuna ilişkin görüşleri hizmet içi eğitim kursuna katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)}= 1,052$; $P > .05$]. İçerik boyutunda hizmet içi eğitim kursuna katılan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,34$) iken hizmet içi eğitim kursuna katılmayan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,22$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Yöntem” boyutuna ilişkin görüşleri hizmet içi eğitim kursuna katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)}= 1,052$; $P > .05$]. Yöntem boyutunda hizmet içi eğitim kursuna boyutunda hizmet içi eğitim kursuna katılan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,53$) iken hizmet içi eğitim kursuna katılmayan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,36$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Ölçme Değerlendirme” boyutuna ilişkin görüşleri hizmet-içi eğitim kursuna katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$t_{(235)}= 2,647$; $P < .05$]. Ölçme Değerlendirme boyutunda hizmet-içi eğitim kursuna katılan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,83$) iken hizmet-içi eğitim kursuna katılmayan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,36$) olarak gerçekleşmiştir. Bu bulguya göre hizmet-içi eğitim kursuna katılan öğretmenlerin programın ölçme değerlendirme boyutuna ilişkin görüşlerinin, hizmet-içi eğitim kursuna katılmayan öğretmenlere göre daha olumlu olduğudur.

Öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) “Geliştirme” boyutuna ilişkin görüşleri hizmet-içi eğitim kursuna katılma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(235)}= 1,859$; $P > .05$]. Geliştirme boyutunda hizmet-içi eğitim kursuna katılan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,37$) iken hizmet-içi eğitim kursuna katılmayan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,19$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

VI. BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 14.07.2005 tarih ve 198 sayılı kararı ile kabul edilen coğrafya dersi öğretim programı Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bütün okullarda 2006-2007 eğitim öğretim yılında uygulanmaya konulmuştur. Bu araştırma program uygulamaya konulduktan, ve bir eğitim-öğretim yılı tamamlandıktan sonra öğretmenlerin Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) ‘Amaç, İçerik, Yöntem, Ölçme-Değerlendirme ve Geliştirme’ boyutlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 237 öğretmen üzerinde yapılmıştır. Araştırma evreni içerisinde yer alan okullarda görev yapan 2700 coğrafya öğretmenin %8.7’sine ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular, bu bölümde öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi olarak yorumlanacaktır. Araştırmanın boyutlarına ilişkin sonuçları;

A.SONUÇLAR

1. Programın Amaçlarına İlişkin Sonuçlar

- Öğretmenler “‘Amaçlanan eğitim sonuçlarını gerçekleştirecek özelliktedir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “‘Toplumsal İhtiyaçlarına cevap vermektedir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.

- “Öğrencinin ihtiyaçlarına cevap vermektedir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Öğrenciyi hayata hazırlayacak niteliktedir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “ Öğrencilerin seviyelerine uygundur.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “ Amaçlar kendi içinde tutarlıdır.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Doğa ile insan arasındaki etkileşimi kavratacak nitelikte organize edilmiştir.” İfadesine katılmaktadırlar
- “Coğrafi bilinç oluşturacak niteliktedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Coğrafya Dersi Öğretim Programı (2005) Orta Öğretim Amaçlarından Hangisini Yerine Getirmektedir.” İfadesine verilen cevaplara göre 1. Genel Kültür Kazandırmaktadır, 2. Daha çok Yüksek Öğretime Hazırlamaktadır, 3. Hayata ve Geleceğe Hazırlamaktadır 4 Diğer olarak sıralamışlardır.
- Öğretmenlerin coğrafya dersi öğretim programının (2005) “amaç” boyutuna ilişkin görüşlerinde “cinsiyet”, “kıdem”, “mezun olunan program”, “haftalık ders saati” değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmazken, “hizmet içi kurs ve seminerlere katılma durumu” değişkenine göre, hizmet içi kurs ve seminere katılanların lehine, anlamlı farklılık bulunmuştur.

2. Programın İçeriğine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler;

- “Program bu dersin amaçlarını gerçekleştirmek için uygun ve yeterlidir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Toplumun ihtiyaçlarına hizmet edecek niteliktedir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Sınıf seviyesine uygundur.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Öğrencinin ilgilerine uygundur.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar
- “Öğrencinin ihtiyaçlarına uygundur.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Öğrencinin günlük yaşamda kullanabilmesine elverişlidir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Öğrenme alanları birbiriyle ilişkilidir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- Öğretmenlerin coğrafya dersi öğretim programının (2005) “İçerik ” boyutuna ilişkin görüşlerinde “cinsiyet”, “kıdem”, “mezun olunan program”, “haftalık ders saati”, “hizmet içi kurs ve seminerlere katılma durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

3. Programın Yöntemine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler;

- “Program kazanımların işlenişine dair çeşitli öğretim yöntemleri ile ilgili uygulamalara imkan vermektedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Coğrafya dersine ayrılan süre yeterlidir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Programda önerilen ve kullanılmakta olan yöntemler amaçları gerçekleştirmeye yardımcı olacak niteliktedir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Coğrafya dersinde mevcut olan araç-gereç ve materyalin kullanımına imkan vermektedir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Coğrafya etkinlik uygulamalarına imkan vermektedir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Coğrafya dersinde öğrenci aktif kılınabilecek şekilde organize edilmiştir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- Öğretmenler coğrafya öğretiminde öğretim metotlarından ;
 1. Olarak Soru- Cevap yöntemini,
 2. Olarak Problem çözme yöntemini,
 3. Olarak Gösterim yöntemini,
 4. Olarak Tartışma yöntemini
 5. Olarak Diğer yöntemleri öncelikli olarak kullanmaktadırlar.
- Öğretmenler Coğrafya dersinde kullandığı araç gereçleri;
 1. Yazı tahtası ve ders kitabı,
 2. Harita, levha, model ve resimler,
 3. Tepegöz projeksiyon makinesi,
 4. Slayt projeksiyon makinesi,

5- Laboratuvar araçları teyp, video, DVD olarak sıralamışlardır.

- “Öğretim programı öğrencinin harita, gözlem, arazi çalışma ve sorgulama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.” İfadesine Katılmaktadırlar.
- “Öğretim programı öğrencinin sorgulama, tablo, grafik diyagram oluşturma ve yorumlama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Öğretim programı öğrencinin zamanı algılama, kanıt kullanma, değişim ve sürekliliği algılama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Öğretim programı coğrafi kavramları doğru kullanmaya imkan vermektedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Öğretim programı öğrencinin dayanışma, hoşgörü, bilimsellik, sevgi ve saygı gibi değerleri kazanmasına imkan vermektedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Öğretim programı öğrencinin duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik ve sorumluluk gibi değerleri kazanmasına imkan vermektedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Öğretim programı coğrafi bilinç olarak doğa ve insana ait tutumları geliştirecek niteliktedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- Öğretmenlerin coğrafya dersi öğretim programının (2005) “Yöntem” boyutuna ilişkin görüşlerinde “cinsiyet”, “kıdem”, “mezun olunan program”, “haftalık ders saati” ve “hizmet içi kurs ve seminerlere katılma durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

4. Programın Ölçme ve Değerlendirmesine Yönelik Sonuçları

Öğretmenler;

- “Öğretim programında değerlendirme teknikleri süreci ve sonucu değerlendirmeye imkan vermektedir zihinsel becerileri ne kadar geliştirdiğini iyi bir şekilde değerlendirmemizi sağlar.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Öğrenci etkinlikleri öğrencinin bilgiyi nasıl yapılandırıldığını ve üst zihinsel becerileri ne kadar geliştirdiğini iyi bir şekilde değerlendirmemizi sağlar.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Sınavlarda belleğe dayalı sorulardan ziyade analiz ve senteze dayalı sorular bulunmaktadır.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Sınavlarda üst düzey zihinsel becerilerin ne kadar geliştiğini ölçen sorular kullanılmalıdır.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Sınavlarda beceriler, kavramlar, değer ve tutumları ölçebilecek sorular sorulmalıdır.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Öğretim programı, öğrenim süreci içerisinde ve sonunda amaca ilişkin olarak geliştirilmesi planlanan kazanımları gerçekleştirmeyi sağlamaktadır.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Coğrafya dersinde öğrenci başarısını en çok ;

1- Yazılı (Essey) sınavlar

2- Sözlü sunum ve projeleri inceleyerek

3-Soru cevap şeklindeki sözlü yoklamalarla

4- Öğrenci ürün dosyasını inceleyerek değerlendirmektedirler.

- Öğretmenlerin coğrafya dersi öğretim programının (2005) “Ölçme değerlendirme” boyutuna ilişkin görüşlerinde “cinsiyet”, “kıdem”, “mezun olunan program”, “haftalık ders saati” değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmazken, “hizmet içi kurs ve seminerlere katılma durumu” değişkenine göre, hizmet içi kurs ve seminere katılanların lehine, anlamlı farklılık bulunmuştur.

5. Programın Geliştirme Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler;

- “Programda belirtilen amaçlar kazandırılabilir niteliktedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Programda belirtilen amaçlar coğrafya dersinin ve milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir.” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Dersin içeriği öğrencinin seviyesine, ilgisine ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmiştir” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Dersin amaçları ve içeriği arasında sağlam bir tutarlılık vardır.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “Dersin coğrafi beceriler ve uygulamalar, doğal sistemler, Mekansal bir sentez: Türkiye, Küresel ortam Bölgeler ve Türkiye ve Çevre ve Toplum öğrenme alanları şeklinde düzenlenmesi öğretimi kolaylaştırmıştır” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.

- “ Öğretim programında haftalık ders saatleri yeterli bir şekilde düzenlenmiştir.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- “ Öğretim programı dersin öğretiminde konuya uygun yöntemlerin seçimine olanak sağlamaktadır” İfadesine katılmaktadırlar.
- “Coğrafya öğretiminde kullanılan araç ve gereçler okulda yeterince mevcuttur.” İfadesine kararsız kalmaktadırlar.
- Öğretmenlerin coğrafya dersi öğretim programının (2005) “Geliştirme” boyutuna ilişkin görüşlerinde “cinsiyet”, “kıdem”, “mezun olunan program”, “haftalık ders saati” değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmazken, “hizmet içi kurs ve seminerlere katılma durumu” değişkenine göre, hizmet içi kurs ve seminere katılanların lehine, anlamlı farklılık bulunmuştur.

B. ÖNERİLER

“Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” konulu bu araştırmanın bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler maddeler halinde şu şekildedir.

- ✓ Öğretmenler Coğrafya Dersi Öğretim Programının uygulanması için yeterli düzeyde bilgilendirilememiştir. Bu nedenle öğretim programının uygulanması için bütün coğrafya öğretmenleri için hizmet-içi kurslar ve seminerler düzenlenmelidir.
- ✓ Öğretmenler programda yer alan amaçlar konusunda daha çok bilgilendirilmelidir.

- ✓ Programda yer alan amaçların farklı şekilde anlaşılmaması için öğretmenlere program seminerleri verilmelidir.
- ✓ İçerik ders kitabına bağımlı kalındığı için yeterince uygulanabilir bulunmamıştır. Bu nedenle MEB kitaplarda ve okulların teknolojik alt yapısında gerekli eksiklikleri hızla gidermelidir.
- ✓ Öğretmenler öğrencilerin dersin içeriğine olan ilgisini artırmada yöntem zenginliğine gitmelidirler.
- ✓ Öğrencilerin coğrafya dersine olan ilgisini artırmak için okullarda coğrafya laboratuvarları, çevre gezileri ve öğretici geziler yapılabilir ve uygulanabilir olmalıdır.
- ✓ Öğretmenler 9. sınıf Coğrafya Dersinde içeriği yetiştirememektedirler bu nedenle 9.sınıf coğrafya ders saati 3 saate çıkarılmalıdır.
- ✓ Coğrafya ders kitaplarındaki eksiklikler giderilmelidir.
- ✓ Öğretmenler programı yöntem açısından ve uygulanabilirlik açısından olumlu bulmaktadırlar ancak en çok karşılaşılan sorun teknolojik alt yapının ve araç gereçlerin yeterince mevcut olmayışıdır. Gerekli olan araç gereç ve teknolojik destek zamana bırakılmadan hızlı bir şekilde temin edilmelidir.
- ✓ Öğretmenler öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin coğrafya dersinde uygulanması konusunda yeterince hizmet –içi seminer veya kursa katılmamıştır bu öğretim açısından önemli bir eksiklik bu eksiklik giderilmelidir. Bunun için MEB üniversitelerle özellikle de coğrafya eğitimi veren eğitim fakültelerinin ilgili bölümleri ile doğrudan işbirliği yapmalı, öğretmenlere kurs ve seminerler düzenlemelidir.
- ✓ Öğretmenler programda yer alan ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini oldukça yeterli bulmaktadırlar, öğrenci başarısını

değerlendirmede klasik yazılı sınavı daha çok tercih etmektedirler. Öğretmenlerin öğrenci ürün dosyalarını ve diğer ölçme araçlarını kullanması öğrencinin derse ilgisini tam olarak çekmek için teşvik edilmelidir.

- ✓ Hizmet-içi eğitim faaliyetlerine katılan öğretmenlerin katılmayan öğretmenlere göre ölçme ve değerlendirme yöntemlerini daha iyi kullandığı tespit edilmiştir, bu amaçla öğretmenlerin sürekli olarak daha iyi bir öğretim süreci gerçekleştirmeleri için bu konuda bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Öğretmenler bireysel başarının yanında sınıf başarısının da yükselmesi ve öğrencilerin daha aktif olmasını sağlamak amacıyla grup etkinlikleri düzenlemeli, öğretim programının işlerliğini artıracak kazanımların gerçekleşmesini sağlamalıdır.
- ✓ Öğretim programında belirtilen ölçme ve değerlendirme yöntemlerini verimli olarak kullanabilmek için sınıf mevcutlarının fazla olduğu görülmektedir. Derslik sayıları artırılarak sınıf mevcutları optimum seviyeye getirilmelidir.
- ✓ MEB yetkilileri, öğretmenlere öğretim programının açıklamasını içeren el kitabını dağıtmalıdır.
- ✓ Ders Aletleri Yapım Merkezi ve Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi gibi kurumlar ve üniversitelerce öğrencinin ilgi ve ihtiyacın karşılayacak nitelikte araç gereç ile görsel materyaller hazırlanmalı hazırlanan bu materyaller internet ortamında yayımlanmalı ve okullara gönderilmelidir.
- ✓ Ders içeriği öğrenci seviyesine uygun olarak işlenmelidir. Öğretmenler öğrencileri araştırmaya sevk ederken öğrencilerin ihtiyaçlarını ve ilgilerini dikkate almalıdır.

- ✓ Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavlarında Öğrencilere Öğretim programının amaçlarına ve içeriğine uygun sorular sorulmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin başarısını değerlendirirken ezberciliği önlemek için; bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeylerini ortaya koyacak sorular kullanılmalıdır.
- ✓ Öğretmenler programın geliştirilmesi açısından gerekli gördüğü fikir, düşünce ve önerilerini program geliştirme komisyonuna kolaylıkla ulaştırmalı ve dönüt almalıdır.

KAYNAKÇA

- ALIM, M., (2003). “**Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**” . Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- ALIM, M., GİRGİN, M., (2004). “*Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre 9. Sınıf Coğrafya Derslerinde Yararlanılan Araç-gereçler ile Materyal ve Öğretim Yöntemleri*” . Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:12, s.25-42, Konya.
- ARSEVEN, A. D. (1994). **Alan Araştırması Yöntemi**, Ankara Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları. Ankara.
- ARTVINLİ, E. (2007). **2005 Coğrafya Öğretim Programı Öğretmenler Açısından Uygulanabilirlik Düzeyi**. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi) Erzurum
- ATASOY, E. (2004). **Coğrafya Bilimi ve Coğrafya Öğretimine Giriş**, Ezgi Kitapevi, Bursa.
- BARROWS. H, H (2005). **İnsan Ekolojisi Olarak Coğrafya (Çeviren E, Tümertekin) 20. Yüzyılda Amerikan Coğrafyanın Gelişimi (Editör Y, Arı) Çizgi Kitapevi Konya.**
- BUDANUR, T. (2003). **Coğrafya Öğretiminde Grafiklerin Etkili ve Yerinde Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi**. Ankara ,Gazi Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara.

COŞKUN, Mücahit.(2000). **Coğrafya Dersinde Öğretim Süreçlerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. (Orta öğretim Lise 1).** Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

CITIZENSHIP THROUGH GEOGRAPHY. (2006) [h/ttp www. Standarts. Dfes.gov.uk](http://www.standarts.dfes.gov.uk).

ÇINAR, M. (2002). Türkiye Fiziki Coğrafya Ders Programına (Amaç, İçerik, Öğretim süreçleri ve Değerlendirme Boyutlarına) İlişkin Öğretmen Görüşleri (orta Öğretim Lise 2. Sınıf).Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı.

DEMİRALP. N .(2007). “Coğrafya Eğitiminde Materyaller ve 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı.” Cilt 15 No1 Kastamonu Eğitim Dergisi s.373-384.

DEMİRKAYA, H. (2004). “*Coğrafya Eğitiminde Uluslar Arası Araştırma Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi*”. G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24 sayı 3 s. 321-329.

DEMİREL. Ö. (1990). **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı.** Ankara PegemA Yayıncılık Ankara.

.....1998). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme.** PegemA Yayıncılık Ankara.

.....(2007). **Eğitimde Program Geliştirme.** PegemA Yayıncılık Ankara.

DOĞANAY, H (2002). **Coğrafya Öğretim Yöntemleri.** Aktif Yayınevi, Erzurum.

DOĞANAY H. (1993). **Coğrafya’da Metodoloji** Milli Eğitim Basımevi İstanbul.

DOĞANAY, H (1989) “ **Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim Programları**” Coğrafya Araştırmaları Dergisi Cilt I Sayı 1 s. 7-25. Ankara.

EFE, R. (1997). “*Coğrafyada Yeni Yaklaşımlar, Coğrafya Eğitiminde Çağdaş Metot ve Teknikler*” . Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:1, s.135-149, İstanbul.

EFE, R. (1999). “*Çevre Sorunlarının Çözümünde Coğrafyanın Rolü*”. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 11 Sayfa 81-85 İstanbul.

ENGİN, İ., AKBAŞ, Y, GENÇTÜRK, E. (2003). “*I Coğrafya Kongresinden Günümüze Liselerimizde Müfredat Programlarındaki Değişmeler*” **Milli Eğitim Dergisi** Sayı 157. T.C. Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Teknikokullar Ankara.

ERDEN, M. (1995). **Eğitimde Program Değerlendirme**. PegemA Yayıncılık Ankara.

ERDOĞAN, F. (2008). **Eğitim Programlarının Geliştirilmesine İlişkin Bir Çalışma**. www.caginpulisi.com. Polis Eğitimi Çalışmaları. Ankara.

ERTÜRK, S. (1993). **Eğitimde Program Geliştirme**. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

EROL, O. (1987). **Orta Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi , Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları** . TED Yayınları. İstanbul .

FİDAN, N. ERDEN, M (1996). **Eğitim Bilimine Giriş**. Alkım Kitapevi, Ankara.

GARDNER. W, DEMİRTAŞ ,DOĞANAY, A, (1997) **Sosyal Bilimler Öğretimi Semineri**. Yök Ankara.

GETİS. A, GETİS.J, FELLMAN J.(2004) **Introduction to Geography 9 ed. Mc Grow Hill Publishers, Boston M.A.**

GİRGİN, M. (2002) **“Neden Coğrafya Öğreniyoruz?”**, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:5, s.127-145, Konya.

GÜLERYÜZ, H. (2001). **İlköğretim Okulu Programı**. PegemA Yayıncılık, Ankara.

GÜNEY, E. (2003). **Çevre ve İnsan (Toplum Doğa İlişkileri)**. Çantay Kitapevi İstanbul.

GÜNGÖRDÜ, E. (2001). **Coğrafya’da İstatistik Metodları** Nobel Yayın Dağıtım Ankara.

-----**(2001) Liselerde Coğrafya Dersi Öğretimi**. Nobel Yayın Dağıtım Ankara.

-----**(2001) Coğrafya Öğretim Yöntemleri İlkeler ve Uygulamalar.** Nobel Yayın Dağıtım Ankara.

GÜROL, M ve başk. (2004). **Öğretimde Planlama Uygulama ve Değerlendirme.** Üniversite Kitabevi, Ankara.

GÜRSOY A. (1992). **Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi Sorunlar ve Çözüm Önerileri.** Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara.

İŞMAN, A., ESKİCUMALI, A. (1999). *Eğitimde planlama ve değerlendirme.* Değişim Yayınları. Adapazarı.

KOÇMAN, A ve KILINÇ, E. (2007). Ortaöğretim Yeni Ders Programı Üzerinde Değerlendirmeler. TCK-Ege Üniversitesi “Günümüz Dünya Sorunları ve Türkiye Çalıştayı İzmir.

KARABAĞ, S. (1998). “ *Coğrafya Öğretiminde Anahtar Sorular ve Kavramlar.*” G.Ü Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 18 .2 s.25-41.

KARABAĞ, S, ŞAHİN, S. (2007). **Editörler Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi** Gazi Kitabevi. Ankara.

KARABULUT, E (2003). “**İlköğretim ve Orta öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretim Programları .**” Türk Coğrafya Kurumu Kurultay Bildirisi (31-32).

KAPTAN, S. (1999). **Bilimsel Araştırma ve Gözlem Teknikleri .**Bilim Kitabevi Ankara.

KARASAR, N. (1998). **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**. Pars Matbaacılık Ankara.

KOLUKISA, E.A (1996). **Coğrafya Öğretimi**. Tekışık Matbaası Ankara.

KÜÇÜKAHMET, L. (1997). **Eğitim Programları ve Öğretimi**. Gazi Kitabevi, Ankara.

KÜÇÜKAHMET, L. (2005). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

MEB, (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı) (2005). **Coğrafya Dersi Öğretim Programı**. Ankara.

ÖZÇELİK, D.A. (1992). **Eğitim Programları ve Öğretim**. ÖSYM Yayınları Ankara.

ÖZTÜRK. Ç (2004). “ *Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanabilme Yetenekleri .*” Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Cilt 5 Sayı 2 s.75-83.

ÖZTÜRK. E. (2003) An Assesment of High School Biology Curriculum Implementation. Yayınlanmamış Doktora Tezi. ODTÜ Ankara.

ÖZTÜRK, M. K (2002). **Liselerde Coğrafya Öğretiminde Araç, Gereç, Materyal Kullanımı ve Önemi**. Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi sayı 22 s. 126-129.

SEKİN, S. (1996). “*Günümüz Türkiye’sinde Coğrafya Öğretiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirisi s. 166-176İstanbul.

SÖNMEZ, V. (1994). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. PegemA Yayınları Ankara.

SÜMBÜLOĞLU, K. (1990). İstatistiksel Yöntemler. Hatiboğlu Basım ve Yayın Ankara 1990

ŞAHİN, C. (2001). **Türkiye’de Coğrafya Öğretimi (Sorunlar –Çözüm Önerileri)**.Gündüz Eğitim Yayıncılık Ankara.

ŞAHİN, K. (2003). “*İlk ve Orta Öğretimde Coğrafya Müfredat Programlarının Geliştirilmesi*”. Kastamonu Eğitim Dergisi. Sayı.11, No.1, Kastamonu.

ŞAHİN S, GENÇTÜRK, E . BUDANUR T. (2007). “Coğrafya Öğretiminde Uygun Grafik Seçimi ve Kullanımının Öğrenme Üzerindeki Etkisi.” Kastamonu Eğitim Dergisi cilt 15 no:1 s.293-302.

ŞENGÜN, M.T, TURAN, M. (2004). **Coğrafya Eğitiminde Bilgisayar Destekli Ders Sunumunun Öğrenmedeki Rolünün Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**. The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET January 2004 ISSN:1303-6521 Volume 3 Issue 1 Article 13.

TAN, Ş. ve A.ERDOĞAN. (2004). **Öğretimi Programlama ve Değerlendirme**. PegemA Yayıncılık , Ankara.

TANOBA, S. (2001). Orta Öğretim 9. (Lise 1) Sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programının Değerlendirmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi , Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı.

TAŞ, H.İ; (2005). “ *Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze İlköğretim II. Kademe ve Liselerde Coğrafya Dersi ve Müfredatının Değişimi.*” Doğu Coğrafya Dergisi Sayı 14 sayfa 311-331 Konya.

TAŞLI, İ. (1996). “*Coğrafya Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar.*” Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirisi s. 194-199 İstanbul.

TC. MEB.(1998). **Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Lise Ders Programları Cilt II**

T.C MEB.(2005). **Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Coğrafya Dersi Öğretim Programı ve Klavuzu.**

TC. MEB. Tebliğler Dergisi Cilt 4 Sayı 168 16.03.1942 s.120,122.

----- Cilt 20 Sayı 976 07.10.1957 s. 158, 159.

----- Cilt 34 Sayı 1652 12.04. 1971 s. 123-125.

----- Cilt 34 Sayı 1660 07.06.1971 s. 272-273.

----- Cilt 37 Sayı 1775 21.01.1974 s.9-15.

----- Cilt 45 Sayı 2128 20.12.1982 s. 487-491.

-----Cilt 46 sayı 2145 08.07.1983

----- Cilt 46 Sayı 2146 29.08.1983 s. 334-388.

----- Cilt 55 Sayı 2357 27.04.1992 s. 264.

----- Cilt 55 Sayı 2366 26.10.1992 787-792.

----- Cilt 55 Sayı 2369 26.10.1992 s.787,792

----- Cilt 56 sayı 2381 26.04.1993. 278-279

----- Cilt 56 Sayı 2381 26.04.1993 s.143-152.

-----Cilt 59 Sayı 2455 17.06.1996 s.
 -----Cilt 60 Sayı 2470 27.01.1997
 -----Cilt 61 Sayı 2488 01.05.1998
 ----- Cilt 68 Sayı 2575 14.07.2005 s.597.

TOMAL, N. (2004). *“Lise Coğrafya Öğretmenlerimizin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri”*. Millî Eğitim Dergisi, Sayı:162 (Bahar), Ankara.

TÜMERTEKİN, E. ÖZGÜÇ, N. (1997). *Beşeri Coğrafya İnsan- Kültür-Mekan* . Çantay Kitapevi, İstanbul.

VARIŞ, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme* . Alkım Kitapçılık Yayıncılık, Ankara.

VAROL, Ş. (2007). *Orta Öğretim Coğrafya Derslerinde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Yeri ve Önemi*. Dumlupınar Üniversitesi Bilişim Günleri Sempozyumu Sunusu. Kütahya.

YAŞAR. O. (2005). *İnternational Sound of Progressive Education Volume 1 INASED*.

YILMAZ, A, MORGİL, İ, AKTUĞ, P, GÖLELİ, İ. (2002). *“Ortaöğretim ve Üniversite Öğrencilerinin Çevre, Çevre Kavramları ve Sorunları Konusundaki Bilgileri ve Önerileri.”* Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi; sayı, 22 Ankara.

EKLER**Anket****ÖĞRETMEN ANKET FORMU**

Değerli meslektaşım,

Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi konulu bir araştırma yapmaktayım. Uygulamanın içinde olan sizlerin görüş ve eğilimleri araştırmanın sonuçları bakımından büyük önem taşımaktadır. Cevaplarınız bu araştırma dışında kullanılmayacaktır.

Soruları dikkatle okuyup özenle cevaplamanız araştırmaya olumlu bir katkı yapacaktır.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde değerli görüşlerinizle katkıda bulunacağınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Murat **AKKUŞ**
Gazi Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I**KİŞİSEL BİLGİLER**

1. Cinsiyetiniz : ()Kadın ()Erkek

2. Çalıştığınız Kurum:

- ()Genel lise
- ()Anadolu lisesi ve Fen Lisesi
- ()Meslek Lisesi

3. Öğretmenlikteki Hizmet Süreniz:

- () 1-5 yıl
- () 6-10 yıl
- () 11-15 yıl
- () 16-20 Yıl
- () 21 yıl ve üzeri

4. Mezun Olduğunuz Yüksek öğretim Programı?

- () Eğitim Enstitüsü veya Eğitim Yüksek Okulu
- () Eğitim Fakültesi
- () Fen Edebiyat Fakültesi
- ()Diğer.....

5. Haftada toplam kaç saat 9. sınıf Coğrafya ve 10. sınıf Coğrafya dersine giriyorsunuz?

- ☐ 1-5 saat
☐ 6-10 Saat
☐ 11-15 saat
☐ 16-20 saat
☐ 21 saat ve üzeri

6. Coğrafya Öğretmenliği meslek olarak seçme nedeniniz?

- ☐ İdealimde olduğu için seçtim.
☐ Orta öğretimdeki alanım gereği seçtim.
☐ Ailemin ve çevremın isteği üzerine seçtim.
☐ Diğer.....

7. Bu güne kadar coğrafya veya coğrafya öğretimi konusunda yurt içi veya yurt dışında herhangi bir kurs, seminer vb. etkinliğe katıldınız mı?

- ☐ Evet ☐ Hayır

Katıldınız ise

()Yurt içi

()Yurt dışı.....

Yılı.....Süresi veYeri.....

Konusu.....Belge ve Diploma.....

BÖLÜM II

AMAÇLAR

Coğrafya Öğretim Programında Belirtilen Amaçlar;

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
8. Amaçlanan eğitim sonuçlarını gerçekleştirecek özelliktedir.					
9. Toplumun İhtiyaçlarına cevap vermektedir.					
10. Öğrencinin ihtiyaçlarına cevap vermektedir.					
11. Öğrenciyi hayata hazırlayacak niteliktedir.					
12. Öğrencilerin seviyelerine uygundur.					
13. Amaçlar kendi içinde tutarlıdır.					
14. Doğa ile insan arasındaki etkileşimi kavratacak nitelikte organize edilmiştir.					
15. Coğrafi bilinç oluşturacak niteliktedir.					

16. Öğretim programı orta öğretim amaçlarından hangisini yerine getirmektedir?

(Sırasıyla 1,2,3,...)

- () Hayata ve geleceğe hazırlamaktadır.
 () Daha çok yüksek öğretime hazırlamaktadır.
 () Genel bilgi (kültür) kazandırmaktadır.
 () Diğer.....

İÇERİK

Konular;

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kırsaksızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
17. Program bu dersin amaçlarını gerçekleştirmek için uygun ve yeterlidir.					
18. Toplumun ihtiyaçlarına hizmet edecek niteliktedir.					
19. Öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır.					
20. Sınıf seviyesine uygundur.					
21. Öğrencinin ilgilerine uygundur.					
22. Öğrencinin ihtiyaçlarına uygundur.					
23. Öğrencinin günlük yaşamda kullanabilmesine elverişlidir.					
24. Öğrenme alanları birbiriyle ilişkilidir.					

BÖLÜM III YÖNTEM

Öğrenme Öğretme süreçlerine yönelik öğretmen görüşleri;

	Tamamen katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
25. Programda kazanımların işlenişine dair çeşitli öğretim yöntemleri ile ilgili uygulamalara imkan vermektedir.					
26. Coğrafya dersine ayrılan süre yeterlidir.					
27. Programda önerilen ve kullanılmakta olan yöntemler amaçları gerçekleştirmeye yardımcı olacak niteliktedir.					
28. Coğrafya dersinde mevcut olan araç-gereç ve materyalin kullanımına imkan vermektedir.					
29. Coğrafya etkinlik uygulamalarına imkan vermektedir.					
30. Coğrafya dersinde öğrenci aktif kılınabilecek şekilde organize edilmiştir.					

31.Coğrafya öğretiminde kullandığınız öğretim metodlarını kullanım sıklığına göre numaralayınız ? (En çok kullanılanı en az kullanılanı doğru 1, 2, 3, şeklinde)

☐ Soru-cevap	☐ Örnek olay	☐ Tartışma Yöntemi
☐ Problem-Çözme	☐ Gözlem gezisi	
☐ Grup tartışması	☐ Rol oynama	
☐ Gösterim	☐ Diğer	

32. Coğrafya dersinde kullandığınız araç gereçleri kullanım sıklığına göre numaralayınız

☐ Tepegöz Projeksiyon makinesi	☐ Yazı tahtası ve ders kitabı
☐ Slayt projeksiyon makinesi	☐ Laboratuvar araçları Teyp, Video, DVD
☐ Film makinesi ve filmler	☐ Diğer
☐ Harita, levha, Model ve Resimler	

Beceriler, Kavramlar, Değer ve Tutumlara Yönelik Öğretmen Görüşleri	Tamamen katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
33. Öğretim programı öğrencinin harita, gözlem, arazi çalışma ve sorgulama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.					
34. Öğretim programı öğrencinin sorgulama, tablo, grafik diyagram oluşturma ve yorumlama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.					
35. Öğretim programı öğrencinin zamanı algılama, kanıt kullanma, değişim ve sürekliliği algılama becerisini geliştirmeye imkan vermektedir.					
36. Öğretim programı coğrafi kavramları doğru kullanmaya imkan vermektedir.					
37. Öğretim programı öğrencinin dayanışma, hoşgörü, bilimsellik, sevgi ve saygı gibi değerleri kazanmasına imkan vermektedir.					
38. Öğretim programı öğrencinin duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik ve sorumluluk gibi değerleri kazanmasına imkan vermektedir.					
39. Öğretim programı coğrafi bilinç olarak doğa ve insana ait tutumları geliştirecek niteliktedir.					

BÖLÜM IV

ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME

Ölçme ve Değerlendirmeye yönelik öğretmen görüşleri;

	Tamamen katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
40. Öğretim programında değerlendirme teknikleri süreci ve sonucu değerlendirmeye imkan vermektedir.					
41. Öğrenci etkinlikleri öğrencinin bilgiyi nasıl yapılandırıldığını ve üst zihinsel becerileri ne kadar geliştirdiğini iyi bir şekilde değerlendirmemizi sağlar.					
42. Sınavlarda belleğe dayalı sorulardan ziyade analiz ve senteze dayalı sorular bulunmaktadır.					
43. Sınavlarda üst düzey zihinsel becerilerin ne kadar geliştiğini ölçen sorular kullanılmalıdır.					
44. Sınavlarda beceriler, kavramlar, değer ve tutumları ölçebilecek sorular sorulmalıdır.					
45. Öğretim programı, öğrenim süreci içerisinde ve sonunda amaca ilişkin olarak geliştirilmesi planlanan kazanımları gerçekleştirmeyi sağlamaktadır.					

46. Coğrafya dersinde öğrenci başarısını en çok hangi yöntemle değerlendiriyorsunuz? (1,2,3 şeklinde sıralayınız)

- () Öğrenci ürün dosyalarını inceleyerek () Diğer.....
 () Sözlü sunumlar ve projeleri inceleyerek
 () Yazılı sınavlarla
 () Objektif testlerle
 () Soru cevap şeklindeki sözlü yoklamalarla

GELİŞTİRME

Program geliştirmeye yönelik sorular;

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
47. Programda belirtilen amaçlar kazandırılabilir niteliktedir.					
48. Programda belirtilen amaçlar coğrafya dersinin ve milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek niteliktedir					
49. Dersin içeriği öğrencinin seviyesine, ilgisine ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmiştir					
50. Dersin amaçları ve içeriği arasında sağlam bir tutarlılık vardır					
51. Dersin coğrafi beceriler ve uygulamalar, doğal sistemler, Mekansal bir sentez= Türkiye, Küresel ortam Bölgeler ve Türkiye ve Çevre ve Toplum öğrenme alanları şeklinde düzenlenmesi öğretimi kolaylaştırmıştır					
52. Öğretim programında haftalık ders saatleri yeterli bir şekilde düzenlenmiştir.					
53. Öğretim programı dersin öğretiminde konuya uygun yöntemlerin seçimine olanak sağlamaktadır					
54. Coğrafya öğretiminde kullanılan araç ve gereçler okulda yeterince mevcuttur.					

55. Coğrafya dersi Öğretim programı konusunda başka görüş ve önerileriniz varsa açıklayınız.

- i.....
 ii.....
 iii.....

Ek: 2 Araştırmaya Katılan Okullar

Tablo:29 Araştırmaya katılan öğretmenlerin Okul Türlerine Göre Dağılımı

OKUL TÜRÜ	OKUL ADI	Katılan Öğretmen Sayısı
ANADOLU ve FEN LİSESİ	Adana Sabancı Anadolu Tekstil Lisesi	2
	Adana Anadolu Lisesi	2
	Kalaba Anadolu Lisesi	3
	Kalecik Anadolu Lisesi	1
	Kilis Anadolu lisesi	1
	Kovancılar Anadolu Lisesi	1
	Sakarya Karasu Anadolu Öğretmen Lisesi	3
	Karaman Toki Anadolu Lisesi	2
	Karaman Milli Piyango Fen Lisesi	2
	Karaman Anadolu Lisesi	3
	Karaman Anadolu Öğretmen Lisesi	2
	Konya Ereğli Anadolu Lisesi	4
	Konya Ereğli İvriz Anadolu Öğretmen Lisesi	2
	Isparta Yalvaç Anadolu Lisesi	4
	Isparta Anadolu Öğretmen	2

	Lisesi	
	Balıkesir Anadolu Öğretmen Lisesi	3
	İstanbul Kadıköy Anadolu Lisesi	3
	Mersin Anadolu Lisesi	2
	Mersin Fen Lisesi	2
	Mersin Sabancı Anadolu lisesi	3
	Kalecik Anadolu Öğretmen Lisesi	1
	Hakkari Anadolu Lisesi	1
	Hakkari Atatürk Anadolu Lisesi	2
	Adana Paksoy Lisesi	5
	Tepebağ Lisesi	3
	5 Ocak Lisesi	2
	Adana Erkek Lisesi	4
	Şakirpaşa Lisesi	2
	19 Mayıs Lisesi	3
	Çağrı Bey Lisesi	4
	Hasan Adalı Lisesi	1
	Mehmet Özöncel Lisesi	2
	Ramazan Atıl Lisesi	3
	Çukurova Lisesi	3
	Ahmet Kurttepe Lisesi	2
	Nurten Leblebici Oğlu	2

GENEL LİSE	Lisesi	
	Nabi Menemencioğlu Lisesi	3
	Ankara Keçiören Lisesi	3
	Kalaba Lisesi	5
	Fatih Sultan Mehmet Lisesi	4
	Bekir Gökdağ Lisesi	1
	Rauf Denктаş Lisesi	3
	Mustafa Kemal Lisesi	3
	Yahya Kemal Lisesi	4
	Halide Edip Lisesi	1
	Mimar Sinan Lisesi	2
	Başkent Lisesi	2
	Abidin paşa Lisesi	2
	Kalecik Lisesi	2
	Şereflikoçhisar Lisesi	2
	Elazığ Arıcak Lisesi	1
	Kovancılar Lisesi	1
	Sivas Şarkışla Lisesi	3
	Karaman Lisesi	4
	Karaman Fatih Lisesi	3
	Karaman Bifa Lisesi	4
	Konya Ereğli Lisesi	4
	Konya Ereğli Cumhuriyet Lisesi	4
	Konya Ereğli Atatürk Lisesi	5
	Konya Kulu Kozanlı Lisesi	

	Konya Kulu Karacadağ Lisesi	1
	Konya Kulu Lisesi	1
	Isparta Yalvaç Lisesi	3
	Isparta Ş. Ali İhsan Kalmaz Lisesi	3
	Isparta Gülistan Lisesi	2
	İstanbul İbrahim Turan Lisesi	3
	Mersin Atatürk Lisesi	3
	Mersin Gazi Lisesi	4
	Mersin Dumlupınar Lisesi	4
	Mersin Şevket Pozcu Lisesi	5
	Hakkari Lisesi	2
	Hakkari Cumhuriyet Lisesi	2
	Hakkari Mustafa Kemal Lisesi	2
	Hakkari Atatürk Lisesi	3
	Adana Otelcilik ve turizm Meslek Lisesi	1
	Adana Sabancı Anadolu Tekstil Lisesi	1
	Adana Ticaret Lisesi	2
	Çukurova Elektrik Endüstri Meslek Lisesi	2
	Ahmet Çobanoğlu Ticaret	2

MESLEK LİSESİ	Lisesi	
	Güzel Sanatlar Lisesi	1
	Motor Meslek Lisesi	1
	Adana Endüstri Meslek Lisesi	2
	Kurttepe Endüstri Meslek Lisesi	2
	Adana Ticaret Borsası Lisesi	2
	Çukurova Elektrik Lisesi	1
	Mersin İmam Hatip Lisesi	2
	Mersin Ticaret Lisesi	2
	Mersin Endüstri Meslek Lisesi	2
	Mersin Anadolu otelcilik ve Turizm Meslek Otelcilik ve Meslek Lisesi	1
	Keçiören İmamHatip Lisesi	1
	Kalaba Kız Meslek Lisesi	2
	Yenimahalle Yapı Meslek Lisesi	1
	Yenimahalle Anadolu Teknik Lisesi	2
	Yeni Mahalle Ticaret Lisesi	1
	Abidinpaşa Meslek Lisesi	1
	Kalecik Anadolu Lisesi	1
	Kalecik İmam Hatip Lisesi	1

	Şereflikoçhisar Kız Meslek Lisesi	1
	Şereflikoçhisar Endüstri Meslek Lisesi	1
	Kilis İmam-Hatip Lisesi	1
	Kilis Endüstri Meslek lisesi	1
	Kovancılar Endüstri Meslek Lisesi	1
	Sakarya Karasu E.M.L	2
	Karaman Nefise sultan Kız Meslek Lisesi	1
	Karaman Endüstri Meslek Lisesi	1
	Karaman Temizel Ünlü Bilgisayar Meslek Lisesi	1
	Karaman Ticaret Meslek Lisesi	1
	Karaman İmam-hatip Lisesi	1
	Konya Ereğli İmam Hatip	2
	Konya Ereğli Kız Meslek Lisesi	1
	Konya Ereğli Ticaret Lisesi	1
	Konya Kulu Meslek Lisesi	1

Ek 3: İzin Yazısı

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.EGD.0.33.05.311- 852 / 5018
Konu : Araştırma İzni

12/12/2007

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi : a) 26.10.2007 tarih ve B.30.2.GÜN.0.F8.00.00/6962 sayılı yazı
b) 28.02.2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya Konulan "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Coğrafya Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Murat AKKUŞ'un "Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak anketlerin Ankara, Konya, Balıkesir, Sakarya, Çankırı, Sivas, Hakkari, Bitlis, Bursa, Adana, Kırıkkale, Isparta, Mersin, Burdur ve Trabzon illerindeki Ortaöğretim Okullarında görevli Coğrafya Öğretmenlerine uygulama izin talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen (5 sayfa – 55 sorudan oluşan) anketlerin, belirtilen illerde bulunan ortaöğretim okullarında görevli Coğrafya Öğretmenlerine uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

İlgi (b) Yönergenin 5. Maddesinin (o) bendi uyarınca taahhütnamenin ve araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

İbrahim DEMİRER
Bakan a.
Daire Başkanı

EK :
Anket Örneği (1 Adet-5 Sayfa)

GMK. Bulvarı No:109
06570 Maltepe/ANKARA
Tel : 0 312 230 36 44
Faks : 0 312 231 62 05
earged@meb.gov.tr | earged.meb.gov.tr

www.egitimdestek.meb.gov.tr

www.haykizendisi.org

www.bilgisayarligitimdestek.org